Голас Радзімы

№ 19 (2005)
7 мая 1987 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

Мір — зямлі, дружба паміж усімі народамі — такія словы напаўняюцца асаблівым сэнсам у час першамайскага свята — Дня міжнароднай салідарнасці працоўных. У гэтыя веснавыя дні людзі розных краін асабліва адчуваюць сваю еднасць і агульную адказнасць перад будучыняй. «Дружба — пшыязнь» — гэтыя словы часта гучаць на вуліцах Варшавы, калі ў братнюю Польшчу прыязджаюць суседзі-беларусы. На гэты раз яны гучалі ў Палацы савецкай культуры і навукі і ў многіх іншых месцах польскай сталіцы, дзе праходзілі прысвечаныя 70-годдзю Вялікага Кастрычніка Дні дружбы Бяла-Падляскага ваяводства і Брэсцкай вобласці. Надоўга запомняцца гасцям з Беларусі і гаспадарам сустрэча моладзі дзвюх краін пад дэвізам «Твой уклад у справу міру», сардэчныя гутаркі рабочых і вяскоўцаў, грамадскіх дзеячаў, пісьменнікаў, урачоў. Вялікую цікавасць варшавян выклікалі выстаўкі жывапісу, прыкладнога мастацтва, фатаграфіі.

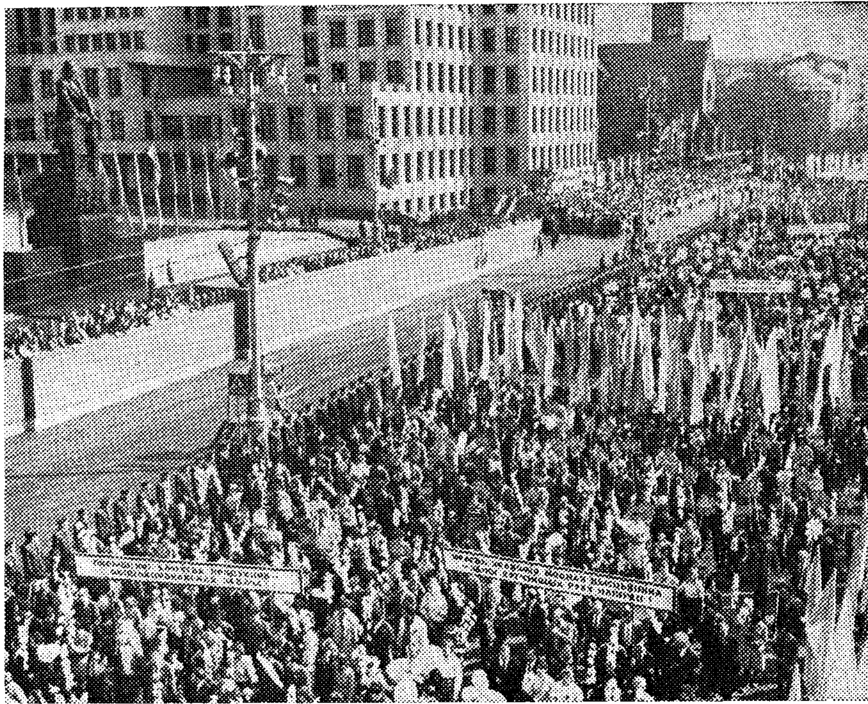
Удзельнікі Дзён дружбы наведалі ў Варшаве могілкі-маўзалей савецкіх воінаў і аддалі даніну ўдзячнай памяці загінуўшым у баях з фашысцкімі захопнікамі за вызваленне польскай зямлі. Яны азнаёміліся са славутымі мясцінамі сталіцы брацкай краіны.

НА ЗДЫМКАХ: на могілках-маўзалеі савецкіх воінаў у Варшаве работнік Брэсцкага панчошнага камбіната Аляксандр КУЗЬМІЧ, сялянка з вёскі Вычулкі Бяла-Падляскага ваяводства Мар'я ЛУКОЎСКАЯ і савецкая школьніца Каця ШЫРОКАВА; у адной з выставачных залаў Палаца савецкай культуры і навукі брэсцкі мастак Сяргей КАЗАК выканаў серыю экспрэс-партрэтаў варшавян; цёпла прымалі польскія сябры артыстаў-аматараў народнага харэаграфічнага ансамбля «Радасць» з Брэста; дэлегацыя з Брэстчыны ў парку Лазенкі ля помніка кампазітару Ф. Шапэну.

Фота Э. КАБЯКА.

ДЗЕНЬ ЯДНАННЯ СУСВЕТНАГА ПРАЛЕТАРЫЯТУ

Сямідзесяты Першамай адзначыла Краіна Саветаў. Як заўсёды ўрачысты і маляўнічы, сёлета ён быў напоўнены асаблівым, прыўзнятым настроем і дынамізмам. Атмасфера рэвалюцыйнага абнаўлення, у якой праходзіла святкаванне Першамая, пацвердзіла ўсебаковае развіццё дэмакратызму нашага ладу, салідарнасць савецкіх людзей у барацьбе супраць эксплуатацыі і прыгнёту, за мір і сацыяльнае развіццё.

Працоўныя поспехі пацвярджаюць рытм перабудовы, паскарэнне нашага развіцця, набываюць бачныя вынікі. Узраслі тэмпы росту вытворчасці працы, станоўчыя перамены адчуваюцца ў рабоце цэлых галін народнай гаспадаркі. Летась больш, чым калі-небудзь, пабудавана жылых дамоў, дзіцячых садоў, бальніц. Не менш важна, што рушацца састарэлыя стэрэатыпы, механізм тармажэння, людзі вучацца думаць і дзейнічаць па-новаму. Але мы ведаем: зроблены толькі першыя крокі, галоўная работа наперадзе.

Публічнасць, дэмакратызацыя, самакіраванне прыводзяць у дзеянне велізарны творчы патэнцыял працоўных, робяць уплыў і на рост міжнароднага аўтарытэту Краіны Саветаў. Нашы буйныя мірныя ініцыятывы атрымалі прызнанне і падтрымку на планеце.

Адзінства курсу на паскарэнне, міралюбівую знешнюю палітыку нашай дзяржавы прадэманстравалі Першамайскія ўрачыстасці, якія прайшлі ва ўсіх вялікіх і малых гарадах Савецкага Саюза.

Разам з савецкімі людзьмі пасланцы больш чым ста дваццаці краін, Сусветнай федэрацыі прафсаюзаў, іншых міжнародных арганізацый прынялі ўдзел у святкаванні 1-га Мая ў Маскве. Тут прысутнічалі кіраўнікі дыпламатычных прадстаўніцтваў зарубежных дзяржаў, акрэдытаваных ў СССР.

Нямала замежных гасцей, студэнтаў з многіх краін свету прайшлі таксама ў калонах дэманстрантаў у Мінску, выказваючы сваю салідарнасць з савецкім народам у справе міру і інтэрнацыянальнай дружбы.

Асабліва прыгожая сталіца Савецкай Беларусі ў дзень Першамая. Святочна выглядала плошча У. І. Леніна, дзе адбылася дэманстрацыя працоўных. На гасцявых трыбунах — дэпутаты Вярхоўнага Савета СССР і Вярхоўнага Савета БССР, ветэраны партыі і Вялікай Айчыннай вайны, перадавікі і наватары вытворчасці, дзеячы навукі і культуры, госці мінчан.

На плошчы — сцяг горада-героя Мінска, памятныя сцягі, якімі адзначаны пра[illegible]ныя поспехі мінчан.

Угляда[illegible]я ў лічбы іх рапарта пралетарскаму святу: звыш плана 4-х месяцаў выпушчана таварнай прадукцыі на 35 мільёнаў рублёў, тавараў народнага спажывання — на 38 мільёнаў рублёў; увесь прырост аб'ёму вытвор[illegible]сці забяспечан за кошт павышэн[illegible] радукцыйнасці працы; у першым [illegible]артале ўведзена ў эксплуатацыю 3 400 кватэр, што перавышае планавае заданне.

Кветкі, яркія пано, кідкія транспаранты ў руках дэманстрантаў, усмешкі і радасць на тварах людзей — усё падкрэслівала святочнасць, стварала выдатны настрой.

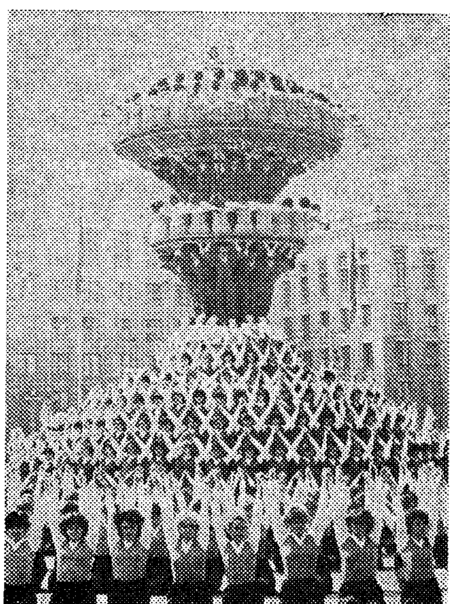
Урачыста адзначыўшы дзень яднання сусветнага пралетарыяту, працоўныя беларускай сталіцы прадэманстравалі сваю рашучасць паглыбляць працэс перабудовы, якая напоўніла новым сэнсам барацьбу партыі і народа за выхад краіны на якасна новую ступень эканамічнага, сацыяльнага і духоўнага прагрэсу, за дастойную сустрэчу знамянальнага юбілею — 70-годдзя Вялікага Кастрычніка.

Вечарам мінчане сталі сведкамі святочнага салюта, любаваліся рознакаляровымі яго агнямі. На плошчах, у парках і скверах праходзілі народныя гулянні.

Першамайскія дэманстрацыі і ўрачыстасці прайшлі ва ўсіх кутках нашай рэспублікі.

НА ЗДЫМКАХ: Мінск. 1 мая 1987 года. Дэманстрацыя працоўных на плошчы імя У. І. Леніна.

МІЖНАРОДНЫЯ ЛЕНІНСКІЯ ПРЭМІІ

ЗА ЎМАЦАВАННЕ МІРУ

Напярэдадні Першамая адбылося пасяджэнне Камітэта па міжнародных Ленінскіх прэміях «За ўмацаванне міру паміж народамі».

За выдатныя заслугі ў барацьбе за захаванне і ўмацаванне міру прэміі прысуджаны: Джуліусу К. Ньерэрэ — палітычнаму і дзяржаўнаму дзеячу (Аб'яднаная Рэспубліка Танзанія), Герберту Місу — палітычнаму дзеячу (Федэратыўная Рэспубліка Германii), Пятру Танчаву — палітычнаму і дзяржаўнаму дзеячу (Народная Рэспубліка Балгарыя), Дароці Ходжкін — вучонаму, грамадскай дзеячцы (Вялікабрытанія), Мігелю д'Эскота Брокману — дзяржаўнаму дзеячу (Рэспубліка Нікарагуа).

МІТЫНГІ

ВЫКАЗАЛІ САЛІДАРНАСЦЬ

Гарачую падтрымку свабодалюбівага афганскага народа, які мужна адстойвае заваёвы Красавіцкай рэвалюцыі, будуе новае жыццё, выказалі прадстаўнікі моладзі на вечарымітынгу, што адбыўся 27 красавіка ў Мінску. Ён праходзіў у рамках Тыдня салідарнасці з народам Афганістана, праведзеным у нашай краіне па закліку Сусветнага Савета Міру з 21 па 27 красавіка. Удзельнікі мітынгу запатрабавалі ад ЗША перастаць забяспечваць навейшай зброяй банды душманаў і абучаць іх з дапамогай сваіх інструктараў у размешчаных на тэрыторыі Пакістана лагерах. Аднагалосна прынятую рэзалюцыю юнакі і дзяўчаты адправілі ў адрас Сусветнага Савета Міру.

Выступаўшыя на мітынгу адзначалі, што за дзевяць гадоў, якія прайшлі пасля Красавіцкай рэвалюцыі, нягледзячы на развя[illegible]ую імперыялістычнымі коламі [illegible]яўленую вайну, ДРА дабілася зна[illegible]ных поспехаў у эканамічным і культурным будаўніцтве. Аб'яўлены ўрадам рэспублікі курс на нацыянальнае прымірэнне знаходзіць усё больш шырокую падтрымку сярод розных слаёў насельніцтва, выклікае п[illegible]ўны міжнародны рэзананс.

Мітынгі салідарнасці з гераічнай барацьбой народа Афганістана адбыліся ў многіх гарадах і вёсках рэспублікі.

ГОСЦІ З-ЗА МЯЖЫ

ДЭЛЕГАЦЫЯ З МАНГОЛІІ

На працягу тыдня ў Беларусі знаходзілася дэлегацыя работнікаў гандлю Мангольскай Народнай Рэспублікі на чале з міністрам гандлю і нарыхтовак МНР Шараўсамбу.

Госці з Манголіі азнаёміліся з вопытам арганізацыі і перспектывамі развіцця гандлю, пытаннямі ўдасканалення планавання, эканамічнага стымулявання і кіравання галіной у рэспубліцы.

Дэлегацыя пабывала на прадпрыемствах гандлю і грамадскага харчавання Мінска і Брэсцкай вобласці, наведала гістарычныя месцы Беларусі.

АНГЛІЙСКІ МАСТАК У МІНСКУ

Па запрашэнню Саюза савецкіх таварыстваў дружбы нашу краіну наведаў англійскі мастак Эндру Тэрнер, старшыня аддзялення Таварыства брытана-савецкай дружбы ў горадзе Лідсе. Разам з жонкай і чатырохгадовай дачкой ён на чатыры дні прыехаў у Мінск.

На сустрэчы ў Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі Э. Тэрнер расказаў, што знешнепалітычныя ініцыятывы Савецкага Саюза, якія адкрываюць шлях да міру, разрадкі і раззбраення, знаходзяць усё большае разуменне і падтрымку сярод простых брытанцаў. Зараз васемнаццаць гарадоў Вялікабрытаніі развіваюць партнёрскія сувязі з савецкімі гарадамі. За ўстанаўленне такіх кантактаў выказалася абсалютная большасць жыхароў нашага горада, сказаў Тэрнер, і я маю даручэнне актывістаў аддзялення Таварыства брытана-савецкай дружбы правесці перагаворы з савецкімі сябрамі па гэтаму пытанню.

У час знаходжання ў Мінску госці з Вялікабрытаніі пазнаёміліся з памятнымі мясцінамі горада, а таксама зрабілі паездку ў Вільнюс — сталіцу Літвы.

АДУКАЦЫЯ

ШКОЛА «КАМП'ЮТЭР»

Нядаўна ў Гомельскім дзяржаўным універсітэце пры кафедры прыкладной матэматыкі і праграміравання арганізавана школа, якая атрымала назву «Камп'ютэр». Вучні дзевятых класаў гарадскіх школ змогуць тут замацоўваць і пашыраць веды, набытыя пры вывучэнні школьнага курса «Асновы інфарматыкі і вылічальнай тэхнікі». Праграма вучобы для будучых матэматыкаў і праграмістаў разлічана на паўтара года.

КАНФЕРЭНЦЫІ

КУЛЬТУРНЫ НАБЫТАК — НАРОДУ

У Мінску адбылася ўстаноўчая канферэнцыя Беларускага аддзялення Савецкага фонду культуры.

З дакладам аб задачах і асноўных напрамках дзейнасці арганізацыі выступіла старшыня аргкамітэта, намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР Н. Мазай.

Вялікая ўвага ў дакладзе і выступленнях была ўдзелена доўгатэрміновым мэтавым праграмам, распрацаваным Савецкім фондам культуры з часу яго заснавання ў лістападзе 1986 года. Адна з іх — праграма «Памяць» — фарміруецца на ўжо створаным фундаменце. Да сённяшняга дня ў Беларусі ўлічана 15 210 помнікаў гісторыі і культуры, з іх 10 815 узяты пад дзяржаўную ахову. Асобае месца належыць тысячам помнікаў, якія ўвекавечваюць гераізм савецкага народа ў барацьбе з нямецка-фашысцкімі захопнікамі. У 34 гарадах рэспублікі захаваліся ансамблі старажытных цэнтраў і комплексы гістарычнай забудовы. Чакаецца вялікая работа па іх рэгенерацыі і рэканструкцыі. У ажыццяўленні гэтай праграмы неабходна падтрымка грамадскасці, Фонду культуры, каб не дапусціць памылак пры распрацоўцы планаў і рэканструкцыі старых гарадоў, функцыянальным выкарыстанні помнікаў.

У ліку задач аддзялення фонду былі названы ўмацаванне сувязей музеяў з калекцыянерамі, уключэнне ў скарбніцу культуры мастацкіх каштоўнасцей, гістарычных рэліквій, рукапісаў, дакументаў, архіваў, іх адкрыццё шырокаму гледачу, а таксама адшуканне і вяртанне на радзіму твораў мастацтва, помнікаў гісторыі і культуры беларускага народа, якія аказаліся за граніцай.

Дэлегаты канферэнцыі выбралі кіруючыя органы Беларускага аддзялення Савецкага фонду культуры.

ВЕСТКІ АДУСЮЛЬ

ГРОДНА. Тут адкрылася абласная філармонія. У аглядзе прэтэндэнтаў на званне артыстаў філармоніі будуць удзельнічаць прафесіянальныя калектывы і выканаўцы, а таксама народныя ансамблі песні і танца «Нёман», «Раніца», «Лідчанка», ансамбль старадаўняй музыкі «Канчэнта», іншыя самадзейныя калектывы.

ХОЙНІКІ. У раёне створана служба грамадскай думкі. Кожны жыхар па тэлефоне «05» ці пісьмова можа выказаць прапановы, просьбы, крытычныя заўвагі па арганізацыі вытворчасці, работы жыллёва-камунальнай гаспадаркі, гандлёваму, бытавому, медыцынскаму абслугоўванню, правядзенню вольнага часу. У вызначаныя дні дзейнічае прамая сувязь з кіраўнікамі раёна, якія даюць адказы на ўсе злабадзённыя пытанні.

СЛОНІМ. Генадзь Дзядзечкін — вядомы ў горадзе калекцыянер самавараў. Усе экспанаты яго дамашняга музея па-свойму арыгінальныя. Яны выкананы ў выглядзе шароў, ваз, амфар, фужэраў, аздоблены мельхіёрам, слановай косцю, пад колер бронзы і серабра. Самы маленькі ўмяшчае два літры, самы вялікі — пяцівядзёрны. Але больш за ўсё ганарыцца гаспадар самаварам-збіценнікам XVII стагоддзя, выкананым у форме чайніка.

ЯК МЫ КАРЫСТАЕМСЯ СВАІМІ ПРАВАМІ

АДКУЛЬ ІДЗЕ ДАБРО

Пра справядлівасць мы ўспамінаем, калі яе нам не стае. У апошні час, мяркуючы па той пільнай увазе, якую надаюць гэтай тэме савецкія газеты, успамінаем усё часцей. Ці значыць гэта, што вакол раптам стаў праяўляцца дэфіцыт дабра? Можа грамадства, занятае праблемамі народнагаспадарчай перабудовы, дзеля агульнай мэты ахвяруе інтарэсамі асобных людзей?

У нейкай ступені — і пра гэта адкрыта сказана з самых высокіх трыбун — недахопы ў сферы практычнага ўвасаблення так шырока гарантаваных Канстытуцыяй СССР правоў чалавека ў апошнія пяць-дзесяць гадоў сталі заўважацца часцей. Возьмем хаця б тыя абуральныя выпадкі, калі службовыя асобы, якія павінны абараняць грамадзян ад несправядлівасці, выкарыстоўваюць дадзеную народам уладу для абмежавання чыіх-небудзь правоў. Колькі пра гэта пішуць газеты!

Даводзілася чуць ад прававедаў, што гэта—зваротны, а таму, быццам, на нейкім этапе нават непазбежны бок усё таго ж працэсу дэмакратызацыі грамадства.

Але ці не ўзнікаюць такога роду канфлікты на глебе нашай уласнай прававой бяздзейнасці? Размова ідзе не пра выпадкі, калі мы патрабуем сатысфакцыі па прычыне якіх-небудзь банальных адміністрацыйных «перагібаў». Тут якраз мы юрыдычна падкаваныя. Маю на ўвазе сітуацыі іншага маштабу: чалавек і грамадства, чалавек і дзяржава.

Чаму, сутыкаючыся ў жыццёвых перыпетыях з двуадзінай формулай «правы і абавязкі», мы часам з нейкай сарамлівасцю схільны замоўчваць аб першай яе састаўной і спяшаемся прызнацца (нярэдка толькі на словах) у палымянай любві да другой? Чаму ледзь ці не ганебным лічыцца карыстацца тым, што дае чалавеку сацыялізм, у што ўкладзена, нарэшце, наша ўласная праца?

Напэўна, гэта не дарэмныя скаргі наконт нявыкарыстаных кімсьці даброт. Таму што калі чалавек не ведае сваіх правоў, не карыстаецца спаўна імі, то і ў стаўленні да абавязкаў у яго нярэдка складваюцца цынічныя адносіны: «грамадства не клапоціцца пра мяне, чаму ж тады я павінен клапаціцца пра яго даброты?»

Думкі гэтыя ўзніклі, калі перабіраў нядаўна свае журналісцкія запісы. Аказаліся сярод іх тры гісторыі аб людзях, якія трапілі ў экстрэмальную сітуацыю. Гісторыі розныя, але па сутнасці пра адно: сацыяльную справядлівасць, праяўленні якой вакол нас разнастайныя. Аб тым, што карыстаемся мы імі іншы раз, не ўсведамляючы, адкуль ідзе дабро. Іншы раз, наадварот, патрабуем і—атрымліваем! — тое, аб чым павінны б паклапаціцца самі. Наогул, аб тым, што правы свае варта ведаць і ўмець іх адстойваць.

ГІСТОРЫЯ ПЕРШАЯ, РАСКАЗАНАЯ ЛЮДМІЛАЙ НОВІК, КАЛГАСНІЦАЙ

Вёска Пагоннае, дзе жыла Людміла з сям'ёй, размешчана на поўдні Беларусі, у Хойніцкім раёне. Усяго за два дзесяткі кіламетраў ад яе — карпусы Чарнобыльскай АЭС. Менавіта адтуль ноччу 26 красавіка летась прыйшла бяда.

Аб тым, што здарылася, людзі даведаліся на наступную раніцу. А потым у вёсцы з'явіліся людзі з нейкімі прыборамі, успамінала Людміла. Прыехалі і ўрачы. Жыхарам раздалі прафілактычныя медыкменты і растлумачылі, як імі карыстацца. А калі высветлілася, што знаходзіцца ў вёсцы небяспечна для здароўя, на цэнтральную вуліцу прыгналі калону аўтобусаў і людзей эвакуіравалі.

Ад'язджаючы з Пагоннага, сям'я Новік і іх аднавяскоўцы яшчэ не ведалі, што пакідаюць родныя мясціны надоўга, можа быць, назаўсёды. І не толькі мясціны, але і ўсё, што было нажыта за працоўнае жыццё. Маёмасць сям'і— ад хаты-пяцісценкі да хлява са звычайнай свойскай жывёлінай, ад любімых сукенак Людмілы і да цацак шасцігадовага Дзімы — усё засталося там.

Што было потым, чытачу ўжо, напэўна, знаёма па рэпартажах аб ліквідацыі выніkaў аварыі. У бяспечных раёнах, куды эвакуіравалі людзей, мясцовыя жахары далі ім часовы прытулак. Прынялі цёпла, дзяліліся ўсім, што было. Праз сельскія Саветы перасяленцам выдзелілі самае неабходнае, што трэба на першы час—бялізну, сёе-тое з адзення, грошы. Прапанавалі работу.

І ўсё ж, расказвала Людміла, на душы было неспакойна. І нават не за здароўе — усіх рэгулярна абследавалі. Непакоіла будучыня: як [illegible] ўладзіцца.

Сёння для Людмілы Новік гэтыя асцярогі ў мінулым. Яшчэ да першых восеньскіх замаразкаў сям'я атрымала ад дзяржавы новы дом, пабудаваны на ўскраіне вёскі Кірава, на беразе Дняпра. Усяго чатыры месяцы спатрэбілася будаўнікам, каб узвесці 200 камфартабельных трох- і чатырохкватэрных дамоў коштам 30—40 тысяч рублёў кожны. Перасяленцам, зразумела, яны прадастаўлены бясплатна.

Сям'я абжываецца на новым месцы. Кватэра прасторная, чатырохпакаёвая, па прызнанню самой гаспадыні, лепшая, чым ранейшая. Выдзелены ўчастак для падсобнай гаспадаркі, ёсць на падвор'і гаспадарчыя пабудовы. Акрамя гэтага, дзяржава выплаціла грашовую кампенсацыю за пакінутую ў Пагонным маёмасць. Сродкаў гэтых з лішкам хапіла на новую мэблю, інвентар, адзенне...

Зразумела, вера людзей у тое, што іх не пакінуць у бядзе, падказаная іх сацыяльным вопытам, сама па сабе факт, які сведчыць на карысць сацыялізму, яго гуманай сутнасці. Аднак ні ў расказе Людмілы Новік, ні ў размовах з яе аднавяскоўцамі мне не давялося пачуць, што дзяржава **абавязана** была ў гэтым выпадку паклапаціцца пра людзей, якія пацярпелі ад аварыі. Атрымаць кампенсацыю—права грамадзяніна. Праўда, жыхарам Пагоннага не давялося звяртацца ў суд, каб рэалізаваць свае правы, як, напэўна, зрабілі б, пацярпеўшыя па віне, скажам, прамысловых карпарацый грамадзяне ў краінах, дзе дэмакратыя пісана па логіцы буржуазнага грамадства. Але ж землякі Людмілы Новік сваіх правоў **не ведалі.** Можа таму па першым часе ўзнікала нямала лішніх канфліктаў, перажыванняў. Мне давялося быць у тыя першыя дні ў зоне аварыі, і ўспамінаю, колькі ў людзей з'яўлялася хваляючых пытанняў, на якія яны тады не атрымалі адказу, таму што тыя, да каго звярталіся за тлумачэннямі, іншы раз таксама былі «не ў курсе».

ГІСТОРЫЯ ДРУГАЯ, ЯКАЯ ЗДАРЫЛАСЯ З ТАЦЦЯНАЙ ГАРКАЛЮК, КРАНАЎШЧЫЦАЙ

Сваёй ранейшай работай Таццяна асабліва не магла пахваліцца, хоць і скардзіцца не даводзілася. Працавала дзяжурнай стрэлачнага паста на станцыі Жабінка, што непадалёку ад Брэста. Пераводзіць стрэлкі на пуцях — занятак неклапатлівы, дзяжурствы пазменныя: пасля 12 гадзін работы двое сутак прабаўляла дома.

І раптам у пачатку мінулага года жанчына даведалася, што яе пасаду збіраюцца ліквідаваць, таму што на чыгунцы пачаўся эксперымент. Рабочым расказалі, што ў выніку ўкаранення аўтаматыкі і рацыяналізацыі рабочых месцаў у Беларусі будуць вызвалены 12 тысяч чыгуначнікаў, а за кошт іх зарплаты павысяць аклады астатнім.

Натуральна, такая перспектыва Таццяну не радавала, таму што пошукі новага месца работы заўсёды звязаны з пэўнымі клопатамі.

Яшчэ задоўга да таго, як на ўчастку пачаўся мантаж новага абсталявання, работніцу запрасілі ў прафсаюзны камітэт. Там прапанавалі на выбар некалькі новых месцаў. Можна было застацца на чыгунцы, асвоіўшы новую прафесію. Былі запрашэнні з іншых прадпрыемстваў. Таццяна вырашыла, што пойдзе працаваць на цукровы завод, які недалёка ад яе дому. На новым месцы яе залічылі на курсы кранаўшчыц. Зарплата на заводзе на 40 рублёў больш, чым на чыгунцы. Такім чынам, змяніўшы работу, жанчына артымала нават немалую выгаду. У Таццяны з'явілася хадавая прафесія, магчымасці для росту кваліфікацыі і зарплаты.

Да расказанага Таццянай Гаркалюк можна дадаць, што прыкладна такім чынам вырашылася пытанне з астатнімі з 12 тысяч чыгуначнікаў, якіх скарацілі ў выніку эканамічнага эксперыменту на чыгунцы. Нікому з іх не трэба было самому шукаць новае месца работы. Ніхто практычна не страціў і матэрыяльна: у абарону сваіх правоў у суд звярнуліся ўсяго некалькі чалавек.

Па журналісцкіх справах мне даводзілася бываць у калектывах чыгуначнікаў у самы разгар эксперымента. Некаторыя скардзіліся: чаму, маўляў, скарачаюць мяне, а не другога? Праўда, ніхто не баяўся, што можа застацца без работы: права на працу гарантавана канстытуцыяй, гаспадарка ў нас планавая, значыць, месца мне знойдуць.

Думаецца, падобныя разважанні блізкія да сафізму. Сапраўды, беспрацоўе і сацыялізм — рэчы несумяшчальныя. І дзяржава дапаможа працаўладкавацца. Напрыклад, праз мясцовыя бюро па працаўладкаванню, дзе заўсёды вялікі банк вакансій, ці стварыўшы новыя рабочыя месцы. Але чаму яно павінна пры гэтым літаральна нянчыцца з намі? Каб месца не горшае, зарплата не ніжэйшая і начальнік такі ж лаяльны.

А ці не разумней было б у такой сітуацыі хапацца не за свае правы, а падумаць пра абавязкі, уласны гонар, урэшце. Дакажы сваю кампетэнтнасць, стань тым работнікам, без якога нельга абысціся — і жыццё паставіць цыбе пад сонца, а не ў цень.

Сацыялізм добры, а не добранькі. І філасофія «дабро з лыжачкі» не на карысць нам.

ГІСТОРЫЯ ТРЭЦЯЯ, УЗЯТАЯ СА «СПРАВЫ» УЛАДЗІМІРА ДАНІЛЬЧЫКА

45-гадовы механік Уладзімір Данільчык цяпер як ніколі перакананы, што за справядлівасць, дабро трэба змагацца. Таму што прынцыпы і законы, нават самыя дэмакратычныя, праводзяць у жыццё людзі. А сярод іх сустракаюцца не толькі анёлы.

...Уладзімір працаваў у рэфрыжэратарным цэху вагоннага дэпо горада Маладзечна. Работа спецыфічная: па паўмесяца і больш у камандзіроўках, суправаджаў у дарозе халадзільныя вагоны з прадуктамі. За работу ў выхадныя даюцца адгулы, якіх набіралася нямала. Але раптам Уладзімір пачаў заўважаць, што адміністрацыя прадастаўляе адгулы не ўсе і не адразу. Заўважыў механік і тое, што яму няправільна налічваюць аплату за звышурочныя, камандзіроўкі. Звярнуўся да кіраўніцтва цэха, затым—дэпо і ўсюды атрымліваў адмову ў рэзкай, нават грубой форме: «начальства ведае лепш».

Пералік усяго, што здарылася з рабочым далей, заняў бы не адну старонку. Уладзімір Данільчык прайшоў са сваімі скаргамі многія інстанцыі. Дабраўся да міністэрства. Затрабаванні яго, нарэшце, прызналі правільнымі. Парадак быў наведзены. Але аказалася, што напярэдадні новыя выпрабаванні. Ён адчуў, што кіраўніцтва дэпо пачало чапляцца да яго па кожнай дробязі і проста без прычын. Нарэшце, знайшоўшы надуманую прычыну, Данільчыка звольнілі. Зноў — хаджэнні па інстанцыях (адразу ж звярнуцца ў суд Уладзімір не здагадаўся), зноў—разборы. Вярнуўся на работу. Паўторнае звальненне — і зноў канчатковае аднаўленне пасля таго, як умяшалася прававая інспекцыя прафсаюзаў.

Была ва ўсім гэтым канфлікце «падводная» прычына. Уладзімір Данільчык выступіў у свой час з рэзкай крытыкай кіраўніцтва дэпо, якое запусціла работу па ўкараненню новай тэхнікі, прагрэсіўнай тэхналогіі. Былі выкрыты факты крадзяжу сацыялістычнай уласнасці, чынашанавання. Абвінавачанні былі дастаткова сур'ёзныя, і, каб засцерагчы ад небяспекі сябе, адміністрацыя не прыдумала нічога лепшага, як пазбавіцца ад неспакойнага механіка...

Справядлівасць адноўлена. Данільчык зноў працуе. Кіраўніцтва пакарана. А ці мог шлях да ісціны быць карацейшым?

Мог, калі б рабочы цвёрда ведаў свае правы і больш рашуча карыстаўся імі. Публічнасць, права на крытыку, права на праўду ва ўвесь голас і ва ўсім — не мода сённяшняга дня. Гэта ўмова, пры якой можа перамагчы перабудова, з якой мы звязваем шчырыя надзеі на будучыню. Калі б Данільчык не стаў у абарончую позу, а звярнуўся за дапамогай да калектыву— выйграла б агульная справа. Пастаяць за сябе таксама трэба ўмець.

Здольнасць разумна карыстацца дабротамі сацыялізму — навука, без якой наш сацыяльны прагрэс будзе не такім эфектыўным, як хацелася б яго бачыць. А лабараторыя для гэтай навукі—нашы будні.

В. УЛАДЗІМІРАЎ.

ЖАНЧЫНА

І ГРАМАДСТВА

МІЛЬЁН У СПОРЦЕ

Субяседніц я сабе спецыяльна не выбірала. Проста ў час заканчэння рабочай змены падышла да прахадной Мінскага трактарнага завода, дзе лёгка разгаварылася спачатку з адной, затым з другой жанчынай...

У першыя хвіліны нашай размовы жанчыны аднадушна скардзіліся: загінаючы пальцы, яны пералічвалі свае хатнія клопаты, падлічвалі, у колькі разоў у іх мужоў больш вольнага часу...

— Усё гэта, вядома, так,— перапыніла паток разважанняў рабочая Л. Тарох.—Клопатаў у кожнай з нас дастаткова. Але толькі і для адпачынку час і магчымасці пры жаданні знойдуцца. Я, напрыклад, працую на гэтым заводзе вось ужо 19 год. Пасля змены спяшаюся дадому: і муж, і дочкі—іх у мяне дзве—патрабуюць увагі. Аднак гэта зусім не перашкаджае мне займацца ў вакальнай групе ў заводскім Палацы культуры. Два вечары ў тыдзень мы праводзім рэпетыцыі, у выхадныя дні нярэдка даём канцэрты.

18 год займаецца ў мастацкай самадзейнасці і інжынер па тэхнічнай інфармацыі Н. Чысцякова. Яна салістка заводскага танцавальнага ансамбля «Лявоніха».

— Прыйшла я ў ансамбль, калі яшчэ вучылася ў сярэдняй школе,—расказвае Чысцякова. — І так мне тут спадабалася, што жартам сказала: буду танцаваць да пенсіі. Сяброўкі смяяліся: пачакай, вось выйдзеш замуж, з'явяцца дзеці, не да танцаў будзе. І памыліліся.

Так, насуперак «сумнаму» пачатку нашай размовы паступова высветлілася, што многія жанчыны — работніцы трактарнага завода, нягледзячы на «двайную нагрузку», знаходзяць час і для сваіх захапленняў.

— Безумоўна, праблема «звышзанятасці» жанчын існуе, — лічыць Л. Хатылёва, акадэмік, дырэктар Інстытута генетыкі і цыталогіі АН БССР. — Але гэта праблема не такая страшная, як яе часам малююць. Падзялюся сваім назіраннем: у нашым інстытуце лепшыя работніцы — менавіта маці сямейства. Яны больш ініцыятыўныя, сабраныя, больш паспяваюць—гэта значыць умеюць арганізаваць свой час. Многае для аблягчэння жаночых клопатаў робіцца і адміністрацыяй, прафсаюзамі, дзяржавай. У прыватнасці, амаль кожная беларуская сям'я карыстаецца паслугамі дашкольных устаноў. У выхаванні дзяцей бацькам памагаюць піянерскія лагеры, розныя гурткі і секцыі ў прафсаюзных клубах, гарадскіх Палацах піянераў. Павышэнне прафесіянальнай кваліфікацыі жанчын, якія маюць малалетніх дзяцей, на вытворчасці праводзіцца ў рабочы час. Усё больш традыцыйна жаночых клопатаў па дому — мыццё бялізны, прыбіранне і да т. п. — бярэ на сябе служба быту. Так што часу для сябе ў жанчын становіцца больш, галоўнае — умець ім распарадзіцца...

Наколькі ім гэта ўдаецца, можна меркаваць па некаторых даных афіцыйнай статыстыкі па Беларусі. Жанчыны складаюць больш палавіны удзельнікаў мастацкай самадзейнасці. Каля мільёна жанчын займаюцца ў спартыўных секцыях. Звыш сарака працэнтаў працуючых жанчын-маці, абцяжараных, натуральна, немалымі клопатамі, аддаюць перавагу актыўнаму адпачынку: загарадныя паездкі, экскурсіі, турыстычныя паходы, наведванне паркаў і да т. п.

Наталля БУЛДЫК.

ЕСЛИ ВАС ИНТЕРЕСУЮТ ПРОБЛЕМЫ НАСЛЕДСТВА

МИНСК, УЛИЦА ГОРЬКОГО, 70

По такому адресу недавно переехало Представительство Инюрколлегии в БССР. Основанная в апреле 1937 года, ровно полвека назад, Иностранная юридическая коллегия принимает теперь от советских граждан для ведения за рубежом и от иностранных граждан для ведения на территории нашей страны дела, связанные с наследством, получением личной собственности, пенсий, бракоразводными делами и другими. Поскольку многие наши читатели в своих письмах интересуются этими вопросами, мы попросили более подробно рассказать о работе этой организации уполномоченного Инюрколлегии в Белорусской ССР Олега ДОБРОТВОРСКОГО.

„ПРОШУ оказать содействие в получении наследства...» — такими словами обычно начинаются письма граждан, адресованные Представительству Инюрколлегии в БССР.

Сразу дать однозначный ответ на такие письма не представляется возможным, поскольку каждое дело требует детального предварительного изучения. При разрешении таких вопросов необходимо знать, гражданином какой страны был наследодатель на момент его смерти, содержание правовых норм, регулирующих распределение наследства по месту его открытия.

Только глубокое изучение и знание Основ гражданского законодательства Союза ССР и союзных республик, иностранного наследственного законодательства, отдельных международных договоров об оказании правовой помощи и других нормативных актов позволяет сделать выводы о перспективе либо нереальности возникшего вопроса.

Инюрколлегия, 50-летие создания которой отмечается в текущем году, призвана защищать интересы граждан и организаций за пределами СССР, а равно интересы иностранных граждан и организаций на территории СССР.

Инюрколлегия была создана в городе Москве и по мере расширения своей деятельности создавала свои Представительства в различных союзных республиках: Украинской ССР, Литовской, Латвийской, Эстонской, Армянской ССР. В 1981 году Представительство Инюрколлегии было открыто в Белорусской ССР.

Для более успешного осуществления своих задач Инюрколлегия заключила ряд соглашений с иностранными адвокатскими фирмами и отдельными адвокатами. Например, с адвокатскими фирмами «Вольф, Поппер, Росс, Вольф и Джонс» в США, «Тернер Кеннет Браун» в Лондоне и другими. Мы называем их иностранными корреспондентами.

От них Инюрколлегия получает информацию об открывшихся наследствах за границей, наследники по которым могут проживать в СССР. В отдельных случаях имеются завещания в пользу конкретных лиц с указанием их адресов. При таких ситуациях Инюрколлегии проще произвести оформление дела. Например, как это случилось после смерти Михаила Стомоля, умершего в США в 1981 году, который при жизни оставил завещание в пользу своих племянников, проживающих в Белоруссии. При содействии наших инкорреспондентов причитающаяся сумма переведена в СССР и выплачена наследникам.

В большинстве же случаев Инюрколлегия получает сведения о том, что наследодатель родился в определенной местности или вообще был выходцем из России.

В таких случаях Инюрколлегия прибегает к помощи государственных архивов, исполкомов Советов народных депутатов, отделов внутренних дел, отдельных граждан, публикаций в периодической печати.

В свою очередь, наследники должны представить убедительные доказательства, подтверждающие родственные отношения с наследодателем. К таким доказательствам относятся письма, открытки, телеграммы, декларации, документы и т. д.

После установления всех лиц, имеющих право на наследство, Инюрколлегия извещает об этом инкорреспондентов, представляет документы, подтверждающие родственные отношения, оформляет доверенности и выполняет ряд других формальностей, необходимых для утверждения в правах наследников и получения наследственных активов.

Наследственные активы поступают в СССР в пользу наследников только после завершения наследственного производства за границей, когда соответствующие компетентные органы определят круг наследников по делу и распределят наследство в пользу каждого наследника.

Из суммы наследства, причитающейся нашим наследникам, удерживаются расходы по делу, налоги, гонорар инкорреспондентов, размер которого определяется в каждом конкретном случае на основании соглашений, о которых говорилось выше.

При встречах с соотечественниками из других стран нередко можно слышать о том, что якобы наследственные суммы в СССР не выплачиваются, а обращаются в доход государства либо наследникам против их воли предлагается расходовать наследственные суммы не по их усмотрению.

В несостоятельности подобных мнений легко убедиться хотя бы потому, что ни одного конкретного примера на данную тему никто и никогда не привел. Да и привести их невозможно, поскольку таких примеров в СССР не существует.

Получая полностью наследство, которое в СССР не облагается налогом, клиенты Инюрколлегии пользуются льготами при обмене инвалюты на чеки Всесоюзного Объединения «Внешпосылторг» и приобретении товаров в специализированных магазинах, в том числе автомобилей, кооперативных квартир и т. д.

Следует отметить, что, только выполняя волю наследодателя, наследство в СССР может быть обращено в доход государства либо передано государственным или общественным организациям.

Имеются случаи, когда наследство в СССР поступает не в пользу отдельных граждан, а для организаций. К примеру, известный певец Михаил Забейда, проживавший в Чехословакии, при жизни завещал свой личный архив Центральному государственному архиву-музею литературы и искусства Белорусской ССР. Его воля исполнена, и в настоящее время редкие документы, такие, как переписка с Полем Робсоном, Федором Шаляпиным и другие, пополнили материалы музея и стали достоянием всех граждан республики. Подобное наследство нельзя оценить в денежном выражении, его культурная и историческая значимость для нашего народа бесценна.

Согласно существующему законодательству, несовершеннолетние и совершеннолетние, но нетрудоспособные дети могут получать алименты от родителей, нетрудоспособные родители от детей. При определенных обстоятельствах несовершеннолетние дети могут получать содержание и от других близких родственников.

Инюрколлегия при наличии к тому законных оснований подтверждает алиментный характер сумм, добровольно направляемых родственниками из-за границы в СССР. Эти суммы, как и наследственные, выплачиваются на льготных условиях.

Вот уже не первый год Инюрколлегия ведет дело в интересах жителя города Минска Сергея Конюшенко, несовершеннолетняя дочь которого, Джульетта, остается по сей день во Франции, вдали от Родины, от своих родных и близких. Джульетта выехала во Францию вместе с матерью. Но в 1984 году ее мать трагически погибла, и девочка осталась одна среди чужих людей. Казалось бы, какие права имеют на несовершеннолетнего ребенка посторонние лица или организации при живом отце, который обоснованно требует передать ему дочь на воспитание. Однако еще существуют силы, которые пытаются лишить Джульетту родительской ласки, хотя она имеет на нее полное право.

Инюрколлегия предпринимает все меры к тому, чтобы Джульетта обрела счастливое детство и быстрее оказалась в кругу своей семьи.

Важное место в работе Инюрколлегии занимает защита законных прав и интересов иностранных граждан и организаций на территории СССР.

Примером тому могут служить дела о возмещении материального ущерба, наследственные дела и другие.

Так, после смерти в штате Нью-Йорк гражданина США Бориса Бараника в 1981 году в Инюрколлегию обратились его жена Фрида Бараник и сыновья Роман и Григорий Бараник, постоянно проживающие в США, с просьбой оказать содействие в получении наследства. В результате проведенной работы было получено свидетельство о праве на наследство на денежный вклад, хранящийся в сберегательной кассе в СССР, и причитающаяся наследникам сумма переведена по назначению в США.

Хочется сказать и о том, что в последние годы, в связи с обострением международной обстановки, во многих странах усиливается борьба за сохранение мира. И мы становимся нередко свидетелями проявления советскими людьми высокого патриотизма. Это подтверждается поступающими в адрес Инюрколлегии заявлениями наследников с просьбой перевести часть наследственных сумм в Советский фонд мира.

Среди наших клиентов, проживающих в Белорусской ССР, перечисливших часть наследственных сумм на цели укрепления мира и дружбы между народами, можно назвать Марию Шунейко, Станиславу Романчик, Янину Лапоренок, Валентину Мартунович, Василису Радкевич и многих других.

В заключение хотел бы сказать, что читатели газеты, любой из соотечественников, проживающих за рубежом, могут получить консультацию по интересующим их вопросам непосредственно в нашем Представительстве, адрес которого теперь им известен. Мы будем рады встретиться с вами на нашей гостеприимной земле.

ХОТИМ СТАТЬ КОСМОНАВТАМИ

Просторное светлое здание на Ленинских горах с зимним садом, залитое ярким солнцем, хорошо известно московским ребятам, интересующимся космосом. Здесь, во Дворце пионеров и школьников, вот уже 25 лет работает Клуб юных космонавтов. Созданный сразу же после полета Юрия Гагарина, он дал путевку в большую авиацию и космонавтику более чем 300 своим выпускникам.

Только в прошлом году 14 воспитанников клуба поступили в Московский авиационно-технологический и Московский авиационный институты. Многие стали курсантами летных училищ. Но еще учась в средней школе, пятнадцати-шестнадцатилетние подростки поступают в летно-спортивные клубы, где получают достаточно хорошую теоретическую подготовку и приобретают навыки прыжков с парашютом, а также определенный налет часов на спортивных самолетах.

Каковы правила поступления в клуб? Сюда приходят ребята с шести лет, т. е. с первого класса общеобразовательной школы, и занимаются вплоть до ее окончания. Есть и такие, кто продолжает посещать Клуб космонавтов и после завершения учебы в школе. В общем, чтобы стать юным космонавтом, нужно иметь, во-первых, желание, во-вторых, хорошее здоровье. Последнее определяет медицинская комиссия. Некоторым ребятам врачи комиссии дают специальные рекомендации для занятий на тех или иных снарядах. Дело в том, что будущие летчики и космонавты проходят физическую и психологическую подготовку на специальных профессиональных тренажерах. Поэтому такие индивидуальные рекомендации иногда просто необходимы. Ведь ребята занимаются на ренском колесе, центрифуге, безопорном стенде, в кресле Барони. Эти упражнения служат для тренировки вестибулярного аппарата. В реальном полете, а, как известно, самолет летает в трех измерениях, пилот должен хорошо ориентироваться в пространстве, чувствовать положение своего тела. Поэтому приобретаемые на этих снарядах навыки им крайне необходимы. Естественно, что начинающие не сразу допускаются к таким тренировкам, ибо физические нагрузки в этих случаях достаточно большие и неокрепшему организму они не под силу.

Первогодки занимаются сначала в кружке занимательной космонавтики, где в виде игры им даются первые навыки их будущей профессии, проводятся различного рода соревнования, игры, как, например, космическое лото, которое помогает «малышам» усвоить космические термины и понятия. Затем с 10 лет они уже начинают более серьезное изучение основ авиации и космонавтики, аэродинамики, штурманского дела, азов самолетовождения.

С 14 лет те ребята, которым позволяет здоровье, начинают подготовку по программе юных летчиков. На этом этапе более подробно изучается аэродинамика, авиационная и космическая техника, используются тренажеры современных самолетов. За год этот курс обучения проходят около 300 мальчиков и девочек. Конечно, не все те, кто посещает занятия клуба, обязательно будут летчиками или космонавтами, но многие из них связывают свою дальнейшую судьбу с очень близкими авиации и космонавтике областями науки и техники, становятся специалистами земных авиационных профессий.

Клуб поддерживает тесные связи с космонавтами Звездного городка. Почетным президентом клуба является космонавт Андриян Николаев. Многое из космического оборудования подарено клубу Центром подготовки космонавтов.

Преподавательский состав в клубе — ученые, бывшие летчики-испытатели. В так называемых «космических чтениях», организуемых для ребят, принимают участие ведущие ученые и конструкторы. Они рассказывают ребятам о перспективах развития авиации и космонавтики, знакомят их с наиболее увлекательными проектами.

Московский клуб не единственный в Советском Союзе. Ленинградский — на год старше. За последние годы клубы юных космонавтов созданы также в Оренбурге, Тамбове, Калуге, в Запорожье и Ташкенте. В ряде других крупных городов открываются клубы летчиков. Почему летчиков? Вспомним, все первые космонавты были сначала летчиками — это, во-первых, во-вторых, для того, чтобы создать базу для изучения космонавтики, требуется довольно сложное оборудование, которое пока еще не везде имеется. К тому же ребята убеждены, что нельзя стать космонавтом, не умея пилотировать современные самолеты.

Владимир РЫЧАЛИН.
(АПН).

BYELORUSSIAN POETRY

Nil Gilevich is a prominent Byelorussian poet, First Secretary of the Board of the BSSR Writers' Union, Laureate of the Botev International Prize for Revolutionary Poetry and Publicistics of 1986.

He has published a large number of verse collections of various genres, several books for children and works on folk art.

Nil Gilevich is also well known as the author of translations of Bulgarian literature into his mothertongue. For this work he was awarded the Order of Kiril and Methodius by the Government of the Bulgarian People's Republic.

Full of love for his native land and its tranquil, lovely nature, the poet's verses, and especially his lyrico-philosophical octaves with their exquisite lyricism, sincerity and melody, are so fascinating, that an attempt has been made to translate some of them into English.

The name of Byelorussian poetess — translator Anisiya Prokofieva is already known to our readers. We published some of her translations in the «English Page». Two books of Byelorussian poetry translated by her were published in the «Voice of the Motherland» Library. The first — «Songs As Clear As the Sky» was dedicated to 100th birth-anniversary of two great Byelorussian poets — Yanka Kupala and Yakub Kolas. The second, «Red Lilies of the Valley», was the collection of verse of the well-known Byelorussian poet Maksim Tank. Now Anisiya Prokofieva prepares one more book of Byelorussian poetry translated into English. This time it is the collection of poems of Nil Gilevich. Some of them we propose to your attention.

Nil Gilevich

I love you, Life, love passionately, dearly.
I am no parasite who's born to live
And take his pleasures and enjoyments merely,
I, on the contrary, am glad to give.
By deeds of mine this love I try to measure;
And when the time does come my death to view,
I must be sure that all I have and treasure —
To the last drop — I've given, Life, to you!
1962.

Be silent, willows! You, breezes, do not play
With their slender, lissom boughs, and do not shake
The leaves that rustle so — she dozed off at day —
The babe had kept her throughout the night awake.
And let her dream now be undisturbed and fair:
A forest clearing, some softly droning bees,
Hands full of raspberries, a child running there...
Be silent, willows! You, breezes, do not play
1963.

My Byelorussian land, I bow to you!
For ever I am yours and you are mine.
I to my bosom press and press anew
Your oak-leaf green as if 'twere drug divine.
For all my songs, and for your good bread too,
And for the joy your noble name to bear
My native land, with love I bow to you,
For e'er I am yours and you're mine for e'er.
1973.

Man would never be Man, too involved to cognize,
With his memory, cares and dreams daring, sublime
If he, thus, in himself had not joined the past time
With to-day and the morrow to greatness to rise.
Like a tree with its roots in the earth buried deep,
In the azure — its top, in the spring turf — its seeds,
In the past is Man's mem'ry, in the present — his deeds,
And his dreams with esteem are for offsprings to keep.
1973.

Forsake me not, my tender sadness, please.
With you I love, when evening in not far,
To walk and hear the dulcet noise of trees
Until the dark lights up its first shy star.
The clouds, like rambling thoughts, are on the way
To where anon the sun will go to sleep.
The shades of evening through the forest creep...
Forsake me not, my tender sadness, pray!
1961.

I crave to return to July, to that Vitebsk suburd evening,
To the flashes of lightning and the pouring rain refreshing,
To the odour of orchards, to the flowers well washed, gaily beaming,
To the arms whose embrace was trusty, and shy, and caressing!
The violent rolls of that thunder keep sounding still in my ear
And the fierce, menacing flame of lightning still dazzles my eye...
Oh, how at some bitter moments of yearning I desire, my Dear,
To return to that eve, to the thunderous eve in July!
1963.

Ripe hazel-nuts, yellow wasps, August divine —
All hindering me to kiss you, my dear;
The first whitish skein of gossamer fine,
Our heads on the odorous grasses, half-seer.
Afield, at a distance — a noisy combine,
The rattle of vehicles, the sunshine bright,
On this sinful earth this sinful delight...
Ripe hazel-nuts, yellow wasps, August divine!
1965.

[illegible] ne'er venture to sing or whisper there
[illegible]f you were Eternity's shy guest;
Some sepulchre it, probably, is where
The sacred bones of ancient poets rest.
If you want not to waste your fleeting day,
You ought to have a temple of your own
Where voicelessly a-weeping and alone,
Without daring to speak or sing, you stay!
[illegible].

And the waves, and the wind, and the clouds on high,
And I stand at the wheel, and have no time for sleep...
Oh, my bright, joyous dreams, those youth's dreams which I
Still with fondness and care in my memory keep.
In the violent wind on the lone shore I stand,
Old yearning arising in my soul like a flow
For the things elevated, beautiful, grand,
For the things that I lost, how and when — I don't know.
I am glad that all everyday cares of mine
Have not ruined those sweet and inspiriting dreams,
And my heart 'gan again to throb and to pine
For the distant horizon that's boiling, it seems.

Rose Festival.

As if some wondrous duty doing
I chose my route without delay:
To that domain of roses blooming,
To Kazanlyk I took the way.
And many thousands of roses fair
I saw around — both red and white,
And loudly sounded the brassbands there
For all to hear and take delight.
And crowds of noisy folk kept walking
Past those luxuriant boughs in dew,
Remorse forgot, they went on plucking
The lovely blooms of varied hue.
I could then gobern myself no more
And reached for buds exhaling joy,
But stopped — it seemed they did implore:
«Oh, don't destroy us! don't destroy!
To ruin the beautiful? — God forbid!
It won't lessen your sorrow — nay!»
Ah, please, my roadway, 'tis you I bid
To lead me from this spell away!
And bring me, roadway, quick bring me to
My native parts, their woods and groves,
And there I'll walk the thicket blue,
And find a wildly growing rose.
I'll pause before it, bowing lowly
And say: «My love — to every bud!»
Forgetful of precautions, sorely,
I'll prick with thorns my hand till blood.

WE UNDERSTAND ONE ANOTHER

This letter from Sachin Bapat (India), a fourth-year student of mechanical engineering at the Byelorussian Polytechnical Institute, to his compatriots studying Russian at the Baliga Institute of Russian Studies in Bhopal.

Dear friends,

Many of you, I know, would like to come to the Soviet Union to study, and are interested (as I was when I studied at the Baliga Institute) how foreign students live in the USSR. I'll try and tell you something about my own experiences.

I felt at home in the Byelorussian capital city Minsk almost immediately. My knowledge of Russian certainly helped, as did the fact that I had read a lot about the Soviet Union. It was not very easy to study, though, especially during the first two years. The majority of my group of 22 had no practical experience in this chosen subject. Besides, I and three other students (from Lebanon and Sri Lanka) had a poor technical vocabulary.

Our teachers invariably helped us find our way around numerous special subjects. They spared neither time nor effort both during and after lectures. Later, when I had practical experience at the Minsk Motor Works, everything became easier and more understandable.

Apart from daily lectures and practicals, we have physical training twice a week (the same as back home). We play basketball, volleyball, and swim in a pool. There are sports clubs at the Institute, too, for those who want serious coaching. Generally speaking, we have plenty of things to do in our spare time. The so-called department of community occupations organizes circles for students interested in, say, the theatre, dancing, economics, international problems, etc. As a first-year student, I began attending classes of journalism. We met with professional journalists, went to the Byelorussian TV Studio. Atul and Rajiv, who you must remember as the Baliga Institute alumni, took an interest in photography. When we are back home, we'll have plenty of photos to show you — of the Byelorussian capital, of our friends who we study together and share hostel rooms with — Soviets, Cubans, Peruvians, Lebanese, Nigerians and Bulgarians. There are students from about 70 countries at our Institute. However varied our tastes, habits, and customs may be, we understand one another perfectly.

Everything would have been fine if our rooms had been larger, especially those shared by four students. When you are a first-year student and do not have design assignments, it does not matter very much, but in the fourth and fifth year, it is quite a nuisance: one has to draw while the others sleep. This is particularly trying during examination time. At the moment, however, the place is very quiet, as many students have already passed the exams and left for holidays — either home or on tours to other cities (such tours are organized for us by Institute twice a year, during vacations).

By this arrangement, I have visted Leningrad, Kiev, Kharkov, Simferopol, Sochi, Sukhumi, and Moskow, of course. I wish I could travel more, especially since the tickets are relatively cheap. But there is the problem of visas, which take lots of signature hunting to get. A lot of red tape prevents me from seeing my friends whom I had met at the students' holiday centre in Adler on the Black Sea coast (where I spent a holiday on the voucher offered by the Institute studenst' trade union committee). That was a multinational gathering of boys and girls studying in the Soviet Union. We spent all day on the beach, swimming and sunbathing. In the evening, we got together to dance and sing songs in English, Russian, and Spanish. I shall never forget those days.

Nor will I forget the house I built with my own hands. Not on my own, of course, but with Soviet fellow students. After the second year, I was invited to work on a building site in the country (during summer vacation, many students in the USSR organize the so-called students' construction teams to do useful work and earn money). I went, although it was not very easy to make up my mind, because I had never before handled a hammer, let alone a trowel. And that was a real building site. You can imagine how happy I felt looking at the finished house ready for people to move in!

In finishing my letter, I would like to tell you, friends, that only after coming here, to the capital of Soviet Byelorussia, have I realized how big our world is, and how many interesting and different people live in it.

Yours,
Sachin BAPAT.

This year the winter in Byelorussia was very severe. And the spring, so much awaited by the people, did not hurry to come. But at last the first warm days of May changed the nature. It rapidly awakes from long winter sleep. The birds return from the South. Friends of nature from the Republican Station of Young Naturalists are ready to meet them. They have built thousands starling-boxes.

On photo: a pupil of Secondary school № 88 in Minsk Boris Zaturensky is sure that the starlings will like to live in this house.

Photo by E. KOZULA.

ШЫРЫЦЦА КУЛЬТУРНЫ АБМЕН ПАМІЖ САВЕЦКІМ САЮЗАМ І КІТАЕМ

ТРЫУМФ І ТРАГЕДЫЯ ВЯЛІКАГА ДОЙЛІДА

ДА 250-годдзя З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ Васілія БАЖЭНАВА

Рускую архітэктуру нельга ўявіць без Бажэнава, як рускую літаратуру без Пушкіна, музыку без Мусаргскага і Чайкоўскага. 250 год аддзяляюць нас ад яго нараджэння. І з вышыні гэтых год усё больш выразна ўсведамляецца вялікі ўклад выдатнага майстра ў мастацкую культуру. Вялікае, як сказаў паэт, бачыцца на адлегласці.

ЖЫЦЦЁ

Васілій Бажэнаў нарадзіўся Мастаком. Яшчэ дзіцем настаянна малюе на пяску, на сценах. Зімой лепіць фігуры са снегу. Такая прадмова да будучыні. Будучыня ж цалкам, непадзельна аддаецца творчасці, мастацтву.

Бацька яго — чалавек бедны, псаломшчык адной з крамлёўскіх цэркваў. Дапамагчы сыну чым-небудзь істотным не можа. Але сын і не чакае дапамогі. Ён разлічвае на свае здольнасці і па-юнацку палка верыць у свой лёс. Фартуна пакуль да яго прыхільная. Ён паспяхова вучыцца архітэктуры ў Маскве, затым у Пецярбургу. Вучыцца так, што яго адзначаюць: накіроўваюць на стажыроўку ў Францыю і Італію. Тут малады архітэктар уражвае французскіх мэтраў. А тры праслаўленыя італьянскія акадэміі — Рымская, Фларэнційская, Балонская — выбіраюць яго акадэмікам. Ён вяртаецца ў Расію — і лёс зноў прыхільны да яго: Бажэнаў становіцца акадэмікам Расійскай акадэміі. Імператрыца Кацярына II называе яго «мой друг», «мой архітэктар». Яна марыць аб тым, як дойлід узвялічыць яе царстваванне. А дойлід думае пра мастацтва, марыць пра тое, як праславіць Расію, яе народ. Сябруе з вальнадумцамі. Блізкі да Радзішчава і Новікава — рэвалюцыйных асветнікаў, ідэі якіх палохаюць імператрыцу больш, чым сялянскае паўстанне Пугачова.

Перад Бажэнавым дзве дарогі. Адна вядзе да раскошы, багацця, славы і бесклапотнага рабства. Другая — да галечы, небяспек, вечнай барацьбы. Ён, не вагаючыся, выбірае адзіна прымальны для Мастака шлях — шлях сумленнага служэння Айчыне.

ТВОРЧАСЦЬ

Першы грандыёзны праект — праект палаца ў Маскоўскім Крамлі. Па сутнасці, гэта рэканструкцыя ўсяго Крамля, больш таго, стварэнне новага цэнтра горада. Кожны штрых, кожная рысачка праекта адзначаны пячаццю генія. Традыцыі класіцызму і наватарства сплятаюцца ў арыгінальнай, чыста бажэнаўскай гармоніі. Ён знаходзіць, здавалася б, ідэальныя варыянты, але працягвае шукаць, змяняць, перарабляць. Няма мяжы дасканаласці. І ўсё ж палац дасканалы. Пра гэта красамоўна сведчыць праектная мадэль. Пра работу Бажэнава гавораць усе буйнейшыя рускія архітэктары. У яго праектнай майстэрні праходзяць абучэнне на яго ўласныя грошы таленавітыя майстры з народа. Ім трэба будзе ўзводзіць вялікае тварэнне дойліда... Але ўзводзіць нічога не даводзіцца. Незалежнасць мастака раздражняе імператрыцу. Кацярына загадвае спыніць будаўніцтва. Бажэнаў без спраў. У яго даўгі. Яму адмаўляюць у пазыках.

Аднак імператрыца яшчэ не канчаткова парывае з дойлідам. Даўшы яму ўрок, яна разлічвае цяпер на пакорнасць. Бажэнаву даручаецца новы заказ — палацавы ансамбль у Царыцыне пад Масквой (сёння ў рысе горада). Скарыстоўваючы элементы старажытнарускай архітэктуры, дасягненні сярэдневяковага дойлідства, Бажэнаў стварае шэдэўр, ажыццявіўшы казку свайго юнацтва, свае рамантычныя мары аб прыгожым. Усё ў гэтым збудаванні здаецца экспромтам сэрца. На самай жа справе ўсё доўга і старанна прадумваецца і правяраецца. Бажэнаў у Царыцынскім ансамблі выступае і як творца, і як выканаўца сваёй задумы. Разам з простымі рамеснікамі — мулярамі, рэзчыкамі, ганчарамі — ён працуе на будоўлі. Палац выклікае ўсеагульнае захапленне. Дзвюх думак тут проста не можа быць. Але Кацярына наведвае Царыцына і выдае загад: ансамбль разбурыць, карпусы знесці. Ад тварэння Бажэнава застаюцца толькі фігурныя вароты, прыёмны палац, кухонны корпус і фігурны мост праз дарогу. На думку спецыялістаў, гэты мост — адзін з лепшых твораў дойліда.

Надыходзяць цяжкія часы. Мастака прыніжаюць. А ён, нягледзячы на беды, завяршае новы твор — дом Пашкова на Махавой вуліцы Масквы, жамчужыну рускай архітэктуры (сёння адзін з будынкаў, у якіх размяшчаецца Дзяржаўная бібліятэка СССР імя У. І. Леніна).

Памірае Кацярына. Імператар Павел як быццам становіца прыхільна да Бажэнава. Выклікае ў Пецярбург. Па яго заданню майстар праектуе Міхайлаўскі замак. Зноў робіць шэдэўр, поўны бажэнаўскай гармоніі і прыгажосці. Пачынаецца будаўніцтва. І раптам... Павел адпраўляе Бажэнава ў Маскву, а работу над узвядзеннем замка даручае архітэктару В. Брэнэ. У праект уносяцца змяненні. Твор вялікага мастака па-кашчунску перарабляецца. Удар ідзе за ўдарам, несправядлівасць — за несправядлівасцю...

З ПУНКТУ ГЛЕДЖАННЯ ВЕЧНАСЦІ

Тры палацы стварыў Бажэнаў. Усе яны прынеслі яму няшчасці пры жыцці і вялікую славу пасля смерці. Можна разбурыць палац, але нельга загубіць ідэю. Можна раздавіць чалавека, але немагчыма сакрушыць Мастака. І і праекты вялікага дойліда і сёння хвалююць і натхняюць яго сучасных калег. А чацвёрты палац, які пабудаваны ім і захаваўся,— дом Пашкова спыняе погляд масквічоў і гасцей савецкай сталіцы. Гэты твор Майстра — сама прыгажосць. І лічыцца шэдэўрам не толькі рускага, але і сусветнага дойлідства.

...250 гадоў аддзяляюць нас ад нараджэння генія. І гэта юбілейная дата, апрача ўсяго іншага, тлумачыць, памагае зразумець, што захоўвае для нашчадкаў справядлівы час, што не ў сілах забыць нават ён.

Пётр АСЯН.

КЛУБ ТВОРЧАЙ МОЛАДЗІ: ЯГО ЎЗАЕМААДНОСІНЫ З ГОРАДАМ

ХТО «ЗАКАЗВАЕ» МУЗЫКУ

Апошнім часам мінчане сталі ўдзельнікамі некалькіх вялікіх гарадскіх святаў: усім запомнілася леташняе — «Мінск-86», навагодняя ноч-87, калі вуліцы і плошчы былі запоўнены песнямі, музыкай, танцамі, а ёлкі зіхацелі не толькі традыцыйнымі агнямі, а нават і лазернымі промнямі (вельмі ўжо арганізатарам хацелася нечага незвычайнага). А зусім нядаўна, у красавіку, прайшла гарадская гумарына — «Кірмаш гумару-87». Яна пачалася вялікім гуляннем у сталічным Цэнтральным парку імя Максіма Горкага, потым яе дзеянне перанеслася ў тэатральныя залы Мінска: тут ішлі канцэрты, прысвечаныя 1 красавіка — традыцыйнаму дню смеху. І гэта далёка не апошняя кропка ў арганізацыі такіх сапраўды ўсеагульных святаў, дзе знойдзе нешта цікавае для сябе і стары і малы. Ва ўсякім выпадку, зараз вядзецца работа і ва ўпраўленні культуры Мінскага гарвыканкома, і ва ўсіх секцыях клуба творчай моладзі, каб працяг быў. Бо менавіта яны, што называецца, прыклалі руку да арганізацыі і навагодняй сустрэчы, і гумарыны, і іншых цікавых пачынанняў у горадзе.

Цеснае супрацоўніцтва гарадскіх улад і маладых артыстаў, мастакоў, музыкантаў, архітэктараў, кінематаграфістаў, журналістаў складвалася паступова і сёння дае неблагі плён як для клуба, так і для горада. З чаго ж усё пачыналася?

— Год назад у Мінску стварылі новае аб'яднанне — «Досуг», якое, як ужо бачна з назвы, павінна дапамагаць гараджанам цікава праводзіць вольны час і ў святы, і ў выхадныя дні,— расказвае Алена Гаралёва, начальнік аддзела ўпраўлення культуры Мінскага гарвыканкома. — Яго супрацоўнікі запрашаюць прафесіянальных мастакоў, выканаўцаў самых розных спецыяльнасцей і з іх дапамогай складаюць свае праграмы вечароў адпачынку, арганізоўваюць масавыя святочныя гулянні. Клуб творчай моладзі дагэтуль быў уже добра вядомы нам. Вельмі вабілі энтузіязм, творчая нястрымслівасць, вялікае жаданне ўсіх яго членаў працаваць. Ну, а далей як звычайна: мы прапанавалі супрацоўніцтва, яны з радасцю згадзіліся на прапанову. І мне здаецца, выйгралі ўсе.

— Алена Аляксандраўна, ці не атрымліваецца так, што горад «эксплуатуе» творчыя магчымасці членаў клуба? Што яны атрымліваюць узамен?

— Мне здаецца, так наогул не трэба ставіць пытанне: што атрымліваюць узамен? Клопат пра творчую моладзь заўсёды быў у нас адным з галоўных. І таму, калі гарвыканком узяў «пад сваю апеку» клуб творчай моладзі, то зрабіў гэта і з мэтай дапамогі самому клубу, які ў той час працаваў выключна на грамадскіх пачатках і таму, зразумела, не меў трывалай уласнай базы, ні матэрыяльнай, ні арганізацыйнай. Гарадскі ж Савет у стане значна палепшыць іх становішча: развіццю культуры, мастацтва ўдзяляецца многа ўвагі, асабліва ў апошнія гады. У выканкоме Савета ўлічылі і тое, што трэба пашыраць магчымасці маладых творцаў у абмеркаванні і папулярызацыі іх работ, а для гэтага дапамагчы клубу.

— Мы вельмі ўдзячны Савету Цэнтральнага раёна горада, які чула паставіўся да нашых праблем,— працягвае размову аргсакратар клуба творчай моладзі Мікалай Студнеў. — Нам выдзелілі памяшканне кафэ на праспекце Машэрава, адной з галоўных магістраляў Мінска, дзе будзе наш цэнтр, куды мы зможам запрашаць гасцей. Да таго ж клуб будзе мець некалькі пакояў у адным з дамоў рэканструяванай часткі сталіцы — Троіцкага прадмесця. У іх размесціцца праўленне. Наогул, калі мы звяртаемся з нейкімі сваімі патрэбамі да гарадскіх улад, то

ПРЭМ'ЕРЫ, ВЫСТАЎКІ, СУСТРЭЧЫ

ТВОРЧЫ ВЕЧАР ПАЭТЭСЫ

...Чароўныя гукі лірычнай песні В. Фяцісава на верш Ніны Мацяш «Галубка» прыпынілі цёплыя апладысменты шматлюднай аўдыторыі. Так пачаўся творчы вечар лаўрэата літаратурнай прэміі імя Аркадзя Куляшова паэтэсы Н. Мацяш.

Пра яе творчасць і жыццёвы шлях, самабытнасць паэтычнага слова расказаў брэсцкі пісьменнік прафесар мясцовага педінстытута У. Калеснік. Ён падрабязна спыніўся на апошнім зборніку паэтэсы «Пабарот на лета». У той вечар гучала шмат вершаў Ніны Мацяш, песень на яе словы, у тым ліку і «Песня пра Белазёрск» самадзейнага кампазітара В. Гароха, якую выканалі землякі пісьменніцы.

ПАМЯЦІ Т. ХАДКЕВІЧА

Чалавекам чыстай душы, пісьменнікам, чуйным да подыху сучаснасці, застаўся ў літаратуры Тарас Хадкевіч. Яго лепшыя творы, сярод якіх раман «Песня Дзвіны», — усхваляванае слова пра тых, хто будуе новае жыццё. Акрамя таго, Т. Хадкевіч выдаў не адзін зборнік для дзяцей, з'яўляецца сааўтарам кнігі «Мы расказам пра Мінск», займаўся перакладамі.

Аб усім гэтым узгадвалася ў Доме літаратара на вечары, прысвечаным 75-годдзю з дня нараджэння пісьменніка. Потым артысты мінскіх тэатраў прачыталі ўрыўкі з яго твораў.

УЗНАГАРОДА ВАСІЛЮ ВІТКУ

Адзін са старэйшых беларускіх пісьменнікаў Васіль Вітка неаднаразова пераводзіў на рахунак Савецкага фонду міру ганарары за свае творы. У прыватнасці, за паэму «Тры хаты», якая летась была змешчана ў часопісе «Полымя». На нядаўнім пасяджэнні прэзідыума праўлення Саюза пісьменнікаў БССР Васілю Вітку быў уручаны Ганаровы медаль Савецкага фонду міру, якім пісьменнік узнагароджаны за дзейсны ўклад у справу абароны міру.

ПАДЗЯКА ЗЕМЛЯКОЎ

Творчы вечар Вольгі Іпатавай прайшоў у Смаргоні. Нарадзілася пісьменніца на Гродзеншчыне, таму прымалі яе ў Смаргоні як зямлячку, якая не забывае родныя мясціны.

У складзе творчай брыгады былі крытык з Масквы Лола Званарова, галоўны рэдактар часопіса «Неман» Анатоль Кудравец, зямляк смаргонцаў паэт Генадзь Пашкоў, кампазітар Алег Чыркун і іншыя.

ПРЫСВЕЧАНЫ УЛАДЗІМІРУ КАРАТКЕВІЧУ

Чацвёртаму паэтычнаму зборніку Уладзіміра Караткевіча наканавана было стаць яго апошняй кнігай, якая рыхтавалася пры жыцці аўтара. Тым больш сімвалічна гучыць яе назва — «Быў. Ёсць. Буду». Прэм'ера гэтай кнігі ў Доме літаратара адначасова стала і вечарам памяці выдатнага паэта, празаіка, эсэіста, публіцыста... Да гэтай падзеі было прымеркавана адкрыццё фотавыстаўкі В. Ждановіча — тыя, сёння ўжо бясцэнныя кадры, якія занатавалі знаходжанне У. Караткевіча на Палессі. Вечар вёў народны пісьменнік Беларусі Янка Брыль.

ПАЭТ-ФРАНТАВІК

Студэнты Мінскага інстытута культуры сустрэліся з азербайджанскім паэтам-франтавіком, празаікам і драматургам Гасанам Эльсеварам, які ў гады мінулай вайны прымаў удзел у баях з гітлераўцамі на беларускай зямлі, быў цяжка паранены, выратаваны партызанамі. Зараз сярод яго твораў некаторыя прысвечаны і Беларусі. Сярод іх — п'еса «Нескароная крэпасць», вершы «Ёсць у Мінску дом», «500-гадовы дуб», «Хатынь», «У Брэсце» і іншыя.

звычайна без увагі не застаёмся.

Мікалай Студнеў — штатны супрацоўнік клуба, якому быў неабходны добры арганізатар з высокімі дзелавымі якасцямі. У той жа час Мікалай чалавек творчы: прафесійны сцэнарыст, скончыў інстытут кінематаграфіі ў Маскве. Работа ў клубе вымагае ад яго шмат часу і энергіі, і здараецца, Мікалай нават скардзіцца, што не застаецца сіл і вольнай хвіліны для працы за пісьмовым сталом. Але ў размове з ім бачыш: клуб — яго любімае дзецішча.

Зараз у мінскі клуб творчай моладзі уваходзіць каля сямідзесяці пастаянных членаў. Да гэтага трэба дадаць дзесяткі добраахвотных памочнікаў: моладзь з прадпрыемстваў, студэнты, шматлікія ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці, для якіх такая сумесная работа — цудоўная школа ўдасканалення майстэрства. Напрыклад, у канцэртах сёлетняй красавіцкай гумарыны прымалі ўдзел побач з прафесіяналамі самадзейны студэнцкі тэатр з Беларускага політэхнічага інстытута «Калізей» і вельмі цікавы, таленавіты ансамбль пантамімы «Праметэй». Трэба было бачыць радасць іх удзельнікаў, калі ў канцы першага вечара самадзейным артыстам вядомы кінарэжысёр Ігар Дабралюбаў уручаў прызы за выступленне. Жартаўлівая па форме, але сур'ёзная па сутнасці ўзнагарода для юных аматараў — і адзнака, і стымул працаваць далей.

Так, клуб творчай моладзі — гэта аб'яднанне, умоўна кажучы, адкрытага тыпу. Шырокія кантакты з грамадскасцю, усім горадам — яго жыццёвае крэда. Але члены клуба, безумоўна, бачаць і яшчэ адзін бок, што адкрываецца перад імі — магчымасць цесных міжпрафесіянальных творчых зносін, што мяркуе пэўную замкнёнасць, кулуарнасць. Як жа спалучаецца адно з адным на справе? Пра гэта можа расказаць Аляксандр Чадовіч, галоўны архітэктар праектаў інстытута «Мінскпраект», даўні член клуба творчай моладзі.

— У нашым будучым цэнтры (Мікалай Студнеў ужо казаў, што мы зараз пер[...]бсталёўваем адно з мінск[...]фэ) будзе два паверхі: на першым плануюцца самыя разнастайныя сустрэчы з нашымі гасцямі, а на другім — сустрэчы з калегамі па клубу. Але гэта вельмі ўмоўны [...]дзел. Абодва паверхі ск[...]юць адзінае цэлае, арг[...]чнае спалучэнне — наш клуб.

Асабіста мяне заўсёды вабіла пазнаёміцца з творчым працэсам людзей іншых прафесій — артыстаў, мастакоў, журналістаў, музыкантаў... Такую магчымасць прадастаўляе другі паверх нашага клуба. Яшчэ адна мая мэта — папулярызацыя нашай прафесіі, прафесіі архітэктара, сярод самых шырокіх мас. І тут незаменны першы паверх. Калі паднімаецца статус прафесіі, паляпшаецца і стан спраў. А вось гэта самае галоўнае.

Архітэктар Аляксандр Чадовіч, яго сябры, калегі прымаюць самы актыўны ўдзел у аднаўленні кафэ — цэнтра клуба, куды хутка прыйдуць многія мінчане. Яны, як і іншыя члены клуба, робяць гэта бясплатна, у свой вольны час, хаця застаецца яго нямнога. Робяць таму, што тут для іх пераплятаюцца пачуцці патрыётаў свайго горада і проста чалавечая зацікаўленасць.

У час размовы высветлілася, што пакуль гарвыканком фінансуе дзейнасць гэтага маладзёжнага аб'яднання (хутка яно плануе перайсці на самаакупнасць). Таму ўзнікла пытанне: ці няма тут прымусу ў адносінах да членаў клуба, як у прыказцы — «хто плаціць, той і музыку заказвае»?

— Музыку заказвае наш горад, яго жыхары,— адказаў Мікалай Студнеў. — А мы, члены клуба,— таксама мінчане і вельмі любім свой горад. Так што нашы інтарэсы агульныя.

Галіна УЛІЦЁНАК.

НА ЗДЫМКАХ: удзельнік джаза, што прыехаў на кірмаш гумару з Калінінграда; а чаму б і не паскакаць; спявае ансамбль «Валачобнікі» з Мінскага інстытута культуры; права на ўваход — білет плюс усмешка.

Фота Ю. ЗАХАРАВА.

ШЫРЫЦЦА КУЛЬТУРНЫ АБМЕН ПАМІЖ САВЕЦКІМ САЮЗАМ І КІТАЕМ

НЕЗВЫЧАЙНАЕ НА ЗВЫЧАЙНАЙ СЦЭНЕ

У Маскве, Мінску, Вільнюсе прайшлі гастролі маладзёжнай трупы пекінскай оперы з правінцыі Ляанін. Яны працягваліся цэлы месяц. А пачаліся на сцэне музычнага тэатра імя К. Станіслаўскага і У. Неміровіча-Данчанкі ў сталіцы краіны. Нашы гледачы атрымалі магчымасць пазнаёміцца з адным з самых распаўсюджаных і любімых жанраў кітайскага тэатральнага мастацтва.

Узнікнуўшы больш за 200 год назад, у працэсе станаўлення пекінская опера — «цзінцзюй», якая атрымала гэтую назву пасля перамогі народнай рэвалюцыі ў 1949 годзе, увабрала ў сябе ўсё лепшае са сцэнічнай спадчыны розных правінцый Кітая. Першыя гастролі трупы гэтага жанру ў Пекіне ў канцы XIX стагоддзя сталі сапраўднай сенсацыяй.

Сёння пекінская опера з'яўляецца агульнанацыянальнай формай кітайскага традыцыйнага тэатра, у якім існуе каля 360 мясцовых разнавіднасцей, што адрозніваюцца адна ад адной дыялектамі выканання, музычным суправаджэннем, манерай спявання і сцэнічным вырашэннем спектакляў.

Для нашых гледачоў паняцце аб оперы прывычна асацыіруецца са спевамі артыстаў на сцэне. І таму пекінская опера ўспрымаецца як нешта незвычайнае. Побач са спевамі яна ўключае танец, пантаміму і акрабатыку, фехтаванне і арыгінальнае па стылю мастацтва сцэнічнага руху. Усё гэта надае асаблівы каларыт дзеянню, якое адбываецца на сцэне.

Незвычайныя і самі персанажы оперы, у адпаведнасці з якімі акцёры выступаюць у чатырох амплуа: «шэнь» — мужчынскія ролі, «дань» — жаночыя ролі, «цзін», ці «вялікія расфарбаваныя твары», і «чоу», ці «малыя расфарбаваныя твары». У адрозненне ад еўрапейскага тэатра пекінская опера ўдзяляе асаблівую ўвагу грыму акцёраў, у прыватнасці расфарбоўцы іх твараў. Ужо па тым, які малюнак нанесены на твар акцёра, можна вызначыць, што гэта за герой — станоўчы ці адмоўны. Напрыклад, белая пляма на пераноссі характарызуе каварнага ліхадзея.

Аснову лібрэта пекінскіх опер складаюць падзеі кітайскай гісторыі, урыўкі з кітайскіх класічных раманаў, паданні і легенды. Аднак апошнім часам з'явіліся пастаноўкі і на сучасную тэму. Усяго ж традыцыйны рэпертуар налічвае больш за 1 300 опер, з якіх найбольш часта выконваюцца 400.

Асобае месца ў пекінскай оперы займае аркестр, які складаецца з нацыянальных духавых, струнных і ўдарных інструментаў. Вядучую ролю ў ім іграе двухструнная скрыпка «цзінху». Ігра аркестра я[...] ўводзіць гледача ў атм[...]еру таго перыяду, да якога адносіцца дзеянне, напаўняе яго своеасаблівым усходнім каларытам.

Масквічы, мінчане, вільнюсцы з цікавасцю сустрэлі выступленні маладзёжнай трупы пекінскай оперы правінцыі Ляанін. Яна ўтворана з выпускнікоў оперных вучылішчаў. Сярэдні ўзрост акцёраў — 22 гады, іх ігра прыцягвае ўвагу сваёй сталасцю і прафесіяналізмам. Асобна варта адзначыць ігру маладой актрысы Ван Юйлань, якая выступае ў незвычайнай для жанчын ролі. Справа ў тым, што традыцыйна ўсе жаночыя ролі ў пекінскай оперы выконваюцца мужчынамі. Менавіта ў гэтым амплуа вызначаўся на сцэне славуты кітайскі акцёр Мэй Ланьфан, які не раз бываў у нашай краіне. Уражвае сваёй гібкасцю і артыстызмам і 19-гадовы Чжао Юн.

У апошні час адбываецца расшырэнне культурнага абмену паміж СССР і КНР. Міністэрства культуры СССР сёння складае доўгатэрміновы план абменаў з Кітайскай Народнай Рэспублікай. У хуткім часе ў Кітай на гастролі паедуць оперныя трупы Музычнага тэатра імя К. Станіслаўскага і У. Неміровіча-Данчанкі, Свярдлоўскага тэатра оперы і балета імя Луначарскага і вялікая група нашых вядучых выканаўцаў. Усё гэта, несумненна, будзе садзейнічаць расшырэнню ўзаемаразумення і дружбы паміж савецкім і кітайскім народамі.

Аляксей ШАЎЧЭНКА.

З КНІЖНАЙ ПАЛІЦЫ

АБ БЕЛАРУСАХ НА ПАДЛЯШШЫ

Беластоцкае навуковае таварыства вядома чытачам многімі сваімі публікацыямі. Сярод іх нямала такіх, дзе размова ідзе аб гісторыі беларускай культуры і беларусаў, што пражываюць у Польскай Народнай Рэспубліцы. Нядаўна таварыства выпусціла ў свет двухтомную кнігу аднаго з актыўных членаў Беларускага грамадска-культурнага таварыства — Рыгора Сосны. Па жанру — гэта вельмі незвычайная бібліяграфія, прысвечаная гісторыі беларускай культуры на землях сучаснай Беласточчыны з моманту першых дакладных упамінанняў у пачатку XV стагоддзя і па сённяшні дзень.

Першы том кнігі, які выйшаў у 1984 годзе, змяшчае алфавітную бібліяграфію літаратуры, а таксама вельмі старанна і ўмела складзеныя імянны і геаграфічны паказальнікі да яе, якія істотна спрашчаюць работу з вельмі аб'ёмным і насычаным багатымі матэрыяламі томам. Аўтар прыводзіць поўныя назвы каля 2 200 работ па гэтых пытаннях — кніг, артыкулаў, нататак, карт, каталогаў і г. д. Вядома ж, «работ, што адносяцца да данай праблематыкі», як піша ў прадмове сам даследчык, «існуе значна больш, асабліва сярод выданняў XIX стагоддзя», але можна смела сцвярджаць, што ім улічана практычна ўсё найбольш важнае, асноўнае. Здзіўляе тое, з якой карпатлівасцю і скрупулёзнасцю на працягу доўгіх гадоў збіраў Р. Сосна звесткі аб сваім родным краі. У бібліяграфію ўвайшлі нават вельмі невялікія, эпізадычныя газетныя ўпамінанні, якія ўтрымліваюць часам надзвычай каштоўную, унікальную інфармацыю па гісторыі таго або іншага помніка беларускай пісьменнасці, архітэктуры. Асабліва шмат публікацый па гісторыі Супрасля (знаходзіцца сярод лясоў на паўночны ўсход ад Беластока)— гэтага буйнога старажытнага беларускага культурнага цэнтра, дзе з канца XVII і да пачатку XIX стагоддзяў працавала самая вялікая беларуская друкарня феадальнага перыяду, якая выпусціла ў свет амаль паўтысячы выданняў на беларускай, царкоўна-славянскай, польскай, лацінскай, рускай і літоўскай мовах. У Супраслі існавала і ўласная кнігапісная майстэрня, а ў багатай бібліятэцы захоўваліся літаратурныя скарбы сусветнага значэння. У іх ліку знакаміты Супрасльскі рукапіс XI стагоддзя — адна з самых старажытных кніг усіх славян, вывучэнню якой зараз прысвячаюцца спецыяльныя міжнародныя кангрэсы. Том дае магчымасць даведацца і аб шырыні інтарэсаў самога аўтара — яго работ у бібліяграфіі некалькі дзесяткаў. Яны друкаваліся ў штотыднёвіку «Ніва», «Беларускім календары», што выходзіць у Беластоку з 1957 года, і іншых выданнях. У бібліяграфію ўключаны таксама рэцэнзіі, і аўтар, што піша гэтыя радкі, з найвялікшым здзіўленнем выявіў, што ў 1980 годзе на старонках «Нівы» Мікалай Гайдук прарэцэнзаваў яго артыкул аб выданнях Францыска Скарыны ў бібліятэцы Супрасля.

Другі том кнігі Р. Сосны, выпушчаны ў свет у 1985 годзе, — гэта падрабязная храналогія падзей гісторыі беларускай культуры на Беласточчыне, якую, услед за сярэдневяковымі летапісцамі, больш правільна было б назваць аналамі гісторыі беларускай культуры на землях сучаснай Польшчы. Па сутнасці, гэтая частка, гэты том кнігі ніяк не мог бы з'явіцца без першай. Аналы складзены на падставе прагляду і аналізу сотняў крыніц, у тым ліку і рукапісных, архіўных. Аўтару давялося паартыкульна распісаць многія выданні, камплекты газет, часопісаў, перагартаць дзесяткі архіўных спраў. Не будзем абцяжарваць чытача іх пералікам, скажам толькі, што сярод іх 39 тамоў «Актов, издаваемых Виленской комиссией, высочайше учрежденной для разбора древних актов» (Вільня, 1865—1915), 14 тамоў «Археографического сборника документов, относящихся к истории Северо-Западной Руси» (Вільня, 1867—1904) і многія іншыя.

Другая частка «Бібліяграфіі», акрамя аналаў, утрымлівае паказальнікі імён і геаграфічных назваў, а таксама 19 гістарычных карт тэрыторыі Беласточчыны. Некаторыя з карт складзены самім аўтарам, большасць — узята з самых аўтарытэтных навуковых прац. Гэты гістарычны атлас мае і зусім самастойнае значэнне. Ён адзіны ў сваім родзе і разам з падрабязнай бібліяграфіяй і летапісам падзей складае як бы малую энцыклапедыю гісторыі беларускай культуры на Падляшшы, энцыклапедыю, якую з удзячнасцю яе аўтару выкарыстае кожны вучоны або проста той, хто цікавіцца мінулым крайняга ўсходу сучаснай Польшчы, мінулым Беласточчыны.

Юрый ЛАБЫНЦАЎ.

ЦІКАВА ВЕДАЦЬ

ПРАЦОЎНЫ ОРДЭН РЭСПУБЛІКІ

Цікавым перыядам у гісторыі савецкай узнагароднай сістэмы з'яўляецца час існавання ордэнаў, якія былі ўстаноўлены савецкімі рэспублікамі. У ліку гэтых узнагарод — знакі адрознення за ваенныя і грамадзянскія заслугі. Мела свой ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга і Беларуская ССР.

22 лютага 1924 года Прэзідыум ЦВК БССР аб'явіў конкурс на лепшы праект Дзяржаўнага герба БССР. Адначасова камісія, якой была даручана арганізацыя конкурсу, павінна была распрацаваць праект беларускага працоўнага ордэна. Яго малюнак стварыў мастак Генадзь Змудзінскі. Аснову знака ордэна складалі фігурны шчыт чырвонай эмалі, у цэнтры якога зверху зубчастай шасцерні пакладзена пяціканцовая чырвоная зорка. У цэнтральным круглым медальёне зоркі — абрэвіятура «СССР». Злева— чырвоны разгорнуты сцяг, справа — каласы пшаніцы. Шасцерня сімвалізавала імклівае развіццё прамысловасці рэспублікі ў савецкі час, пшанічныя каласы — поспехі беларускіх хлебаробаў. Да традыцыйных сімвалаў усіх савецкіх рэспубліканскіх ордэнаў—Чырвонага сцяга і Чырвонай зоркі — былі дабаўлены скрыжаваныя сярэбраныя сякера і серп, выключная з'ява ў савецкай сімволіцы, характэрная толькі для Беларусі. Адлюстраванні дапаўнялі надпісы: «Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся» і «Беларуская Сацыялістычная Савецкая Рэспубліка».

10 кастрычніка 1924 года была прынята сумесная пастанова Прэзідыума ЦВК і СНК БССР «Аб ордэне Працоўнага Чырвонага Сцяга БССР», у якой, у прыватнасці, гаварылася, што ўзнагароду могуць атрымаць усе грамадзяне рэспублікі, якія праявілі асаблівую самаадданасць, ініцыятыву і працавітасць у вырашэнні гаспадарчых задач. Разам са знакам ордэна ўзнагароджанаму павінна была ўручацца Грамата, аўтарам малюнка якой быў таксама мастак Г. Змудзінскі. Беларускі працоўны ордэн маглі заслужыць не толькі асобныя грамадзяне, але і цэлыя прадпрыемствы, установы, вайсковыя часці.

Знакам ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга БССР № 1 было ўзнагароджана 19 снежня 1924 года меліярацыйнае таварыства вёскі Васількі за ўзвядзенне ў кароткі тэрмін і ў цяжкіх умовах (працаваць даводзілася па пояс у вадзе) асушальнага канала даўжынёй 9 кіламетраў. У Грамаце, выдадзенай ад імя ЦВК БССР, гаварылася: «ЦВК БССР у азнаменаванне выканання меліярацыйным таварыствам «Васількі» Чавускага раёна Магілёўскай акругі свайго абавязку перад сацыялістычнай Айчынай на фронце працы, за праяўлены гераізм у пераадоленні ўсялякіх цяжкасцей меліярацыйных работ і выключную энергію пры адсутнасці тэхнічных сродкаў і дасягненне намечанай мэты ўручае яму знак ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга БССР № 1». Знак ордэна № 2 заслужыла меліярацыйнае таварыства таго ж раёна, створанае ў вёсцы Астрэні. Абодва калектывы атрымалі ўзнагароды адначасова, ва ўрачыстай абстаноўцы, на 1-м Магілёўскім акружным з'ездзе Саветаў 25 красавіка 1925 года.

Першае персанальнае ўзнагароджанне ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга БССР адбылося 7 жніўня 1925 года. Яго атрымаў начальнік 31-га ваенна-дарожнага атрада Чырвонай Арміі Канстанцін Пірог «за надзвычай энергічную і плённую яго дзейнасць... па пабудове мастоў і дарог для Чырвонай Арміі пры цяжкіх баявых умовах у 1920 годзе». За гэтыя ж заслугі К. Пірог быў узнагароджаны баявым ордэнам Чырвонага Сцяга РСФСР. Д[illegible]ое ўзнагароджанне сведчыла аб[illegible]м, што подзвіг здзейснены ў інтарэсах працоўных і Беларусі, і Расіі.

У Беларусі не было ваеннай рэспубліканскай узнагароды, і таму ваеннаслужачы[illegible] і цэлыя вайсковыя часці тут адзн[illegible]іся працоўным ордэнам. Так, ор[illegible]н Працоўнага Чырвонага Сцяга БССР атрымалі права насіць на сваіх сцягах 8-я авіябрыгада, 8-я Мінская дывізія.

Беларускі ордэн атрымаў герой грамадзянскай вайны, кавалер трох ордэнаў Чырвонага Сцяга РСФСР Вітаўт Путна, сын селяніна, які стаў вядомым савецкім военачальнікам.

Кавалерам ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга БССР стаў і К. Арлоўскі, пазней Герой Савецкага Саюза і Герой Сацыялістычнай Працы.

Вера Харужая, праслаўленая беларуская падпольшчыца, сакратар ЦК Камсамола Заходняй Беларусі да яе ўз'яднання з СССР, актыўная ўдзельніца партызанскай вайны з фашыстамі, пасмяротна ўдастоеная звання Героя Савецкага Саюза, яшчэ ў даваенны час была ўзнагароджана ордэнам Савецкай Беларусі.

Усяго ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга БССР узнагароджана 25 калектываў працоўных і воінскіх часцей і каля 140 герояў працы і ўзброенай барацьбы з ворагамі Савецкай Беларусі. Да нашага часу дайшла малая частка знакаў гэтага ордэна. У Цэнтральным музеі Узброеных Сіл СССР захоўваюцца тры беларускія ордэны, якія належаць 7-му і 10-му чыгуначным палкам, узнагароджаным за поспехі пры будаўніцтве лініі Орша — Лепель у 1925 годзе, і Беларускай Ваеннай школе імя ЦВК БССР. У Дзяржаўным Эрмітажы ў Ленінградзе захоўваецца знак ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга БССР № 8, прыналежнасць якога пакуль не ўстаноўлена. У Дзяржаўным музеі БССР у Мінску знаходзіцца знак № 159, які атрымаў у 1932 годзе за працоўныя поспехі Л. Грынвальд-Мухо.

З заснаваннем у 1928 го[illegible] агульнасаюзнага ордэна Працо[illegible] Чырвонага Сцяга ўсе ўзнага[illegible]джаныя рэспубліканскімі працоўнымі ордэнамі, у тым ліку і ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга БССР, былі прыраўнаваны, пры захаванні некаторых умоў, да кавалераў ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга ССС[illegible]

Валеры[illegible]РАЎ.

СПОРТ

На першынстве свету па хакею з шайбай каманды вырашалі розныя задачы. Скажам, еўрапейскія дружыны разыгрывалі адначасова чатыры пуцёўкі ў фінал і вялі барацьбу за тытул чэмпіёна кантынента. Хакеісты Швейцарыі змагаліся толькі за тое, каб застацца ў вышэйшай лізе. Але, на жаль, з гэтай задачай яны не справіліся— уступілі ўсім камандам.

Цікава, што расстацца з групай мацнейшых маглі і спартсмены ЗША. Наогул, іх слабае выступленне ў Вене здзівіла спецыялістаў спорту.

На першым этапе хакеісты Савецкага Саюза перамаглі ўсіх сваіх сапернікаў. Наша каманда дваццаць пяты раз стала чэмпіёнам Еўропы.

Вельмі напружана праходзілі гульні за залатыя медалі першынства свету сярод фінальнай чацвёркі —СССР, Чэхаславакіі, Швецыі і Канады. Тут поспеху дамагліся хакеісты Швецыі. Другое месца ў зборнай Савецкага Саюза. А бронзавыя медалі дасталіся спартсменам Чэхаславакіі.

У гэты ж час аднавіліся адборачныя гульні першынства Еўропы па футболу.

Савецкія спартсмены прымалі каманду ГДР і перамаглі з лікам 2:0. За нашу каманду выступаў і мінскі дынамавец Сяргей Алейнікаў.

Буйны міжнародны турнір па міжнародных шашках прайшоў у Парыжы. У ім прынялі ўдзел пяцьдзесят шэсць мацнейшых спартсменаў з усяго свету.

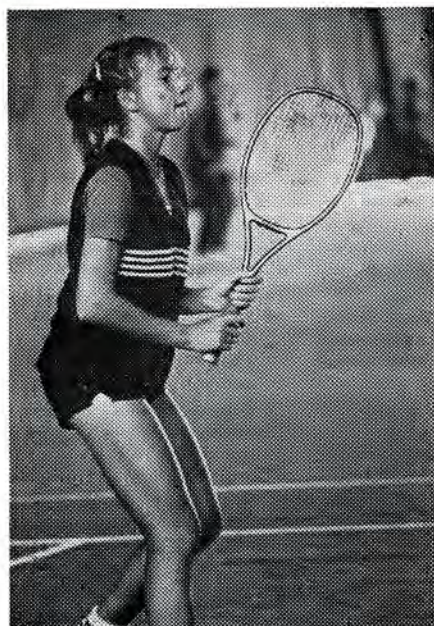
На фінішы пераможцам аказаўся мінчанін Анатоль Гантварг. Другое месца заняў студэнт Беларускага дзяржаўнага інстытута фізічнай культуры Аляксандр Балякін.

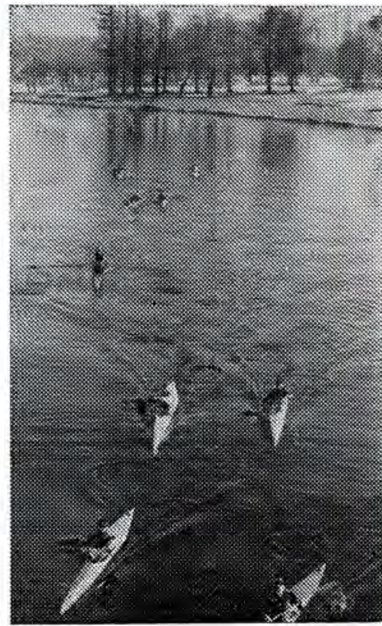
На першынствах краіны найбольшую цікавасць у беларускіх аматараў спорту ў гэтыя дні выклікалі спаборніцтвы валейбалістаў і гандбалістаў. Жанчыны мінскага «Камунальніка» заваявалі трэцяе месца.

А малыя залатыя медалі дасталіся мінскай мужчынскай камандзе СКА. За ўвесь сезон яны пацярпелі толькі тры паражэнні. Дададзім, што армейцы заваявалі пуцёўку ў вышэйшую лігу.

За залатыя медалі чэмпіёнаў СССР будуць змагацца і гандбалісты СКА, якія ўвайшлі ў фінальную шасцёрку.

На старце — выступленні лёгкаатлетаў рэспублікі на многіх спаборніцтвах. Вынікі мінулага сезона даюць магчымасць спадзявацца, што і яны сёлета парадуюць аматараў спорту.

Імя юнай беларускай тэнісісткі Наташы ЗВЕРАВАЙ стала вядома не так даўно. У спартыўным сезоне мінулага года дзевяцікласніца з Мінска выйграла чэмпіянат Міру сярод дзяўчат свайго ўзросту, стала чэмпіёнкай Савецкага Саюза сярод жанчын, была пераможцам і прызёрам іншых буйных спаборніцтваў. У класіфікацыйным спісе мацнейшых майстроў ракеткі краіны Наташа заняла другое месца.

На чэмпіянаце СССР гэтага года Н. Зверава заваявала бронзавы медаль. Беларускія весляры заўжды дамагаюцца высокіх вынікаў на першынствах свету, Еўропы, Савецкага Саюза. І гэтаму не трэба здзіўляцца. Вялікая колькасць рэк і азёр, штучных вадаёмаў на тэрыторыі рэспублікі дазваляе праводзіць трэніроўкі ад ранняй вясны да позняй восені.

НА ЗДЫМКАХ: Наташа ЗВЕРАВА; мінскія весляры на Камсамольскім возеры.

Фота Г. СЯМЁНАВА і М. МІНКОВІЧА.

БЕЛАРУСКАЯ КУХНЯ

БАРАНІНА, ТУШАНАЯ З ГРЭЦКАЙ КАШАЙ

Бараніну нарэзаць кавалачкамі (па 20—40 грамаў), абсмажыць, пакласці ў каструлю, заліць булёнам ці вадой, дабавіць тамат-пюрэ, падсмажаную цыбулю і тушыць.

Грэцкія крупы падсмажыць да светла-карычневага колеру, засыпаць у кіпячую ваду і варыць да паўгатоўнасці, перамяшаць іх з баранінай і тушыць.

450 грамаў бараніны, 1,5 шклянкі грэцкіх куп, 1 цыбуліна, 2 сталовыя лыжкі тамату-пюрэ, 2 сталовыя лыжкі масла, спецыі, соль.

РЫБА, ТУШАНАЯ З БУЛЬБАЙ (У ГАРШЧОЧКУ)

Філе акуня нарэзаць кубікамі, запаніраваць у муцэ і абсмажыць. Папярэдне замочаныя сушаныя грыбы адварыць, дробна пасячы і абсмажыць з цыбуляй. Абабраную бульбу нарэзаць кубікамі і злёгку абсмажыць. У гаршчочак пакласці слаямі бульбу, абсмажаную рыбу, грыбы, цыбулю, а зверху зноў бульбу. Паліць смятанай і рыбным булёнам, пасаліць і тушыць да гатоўнасці.

6 бульбін, 300 грамаў філе акуня, 2 цыбуліны, 2—3 сталовыя лыжкі алею, 30 грамаў сушаных грыбоў, 4 сталовыя лыжкі смятаны, 2 сталовыя лыжкі мукі, соль.

СУП З ХАТНІХ КРУП

Зварыць мясны булён. Прасеяную пшанічную муку насыпаць горкай на стол, у сярэдзіне зрабіць паглыбленне, куды ўліць падсоленую ваду, сырыя яйкі і замясіць крутое цеста. Затым, раздзяліўшы на невялікія кавалкі, працерці цеста праз рэдкае сіта і прасушыць. Прыгатаваныя такім чынам крупы на некалькі секунд апусціць у друшляку ў кіпячую ваду, потым у булён.

Такім чынам можна прыгатаваць і малочны суп.

1—1,5 літра мяснога булёну, 1 шклянка мукі, 1 яйка, соль.

«НЯБЕСНЫЯ» КАМЯНІ

Нябесныя камяні больш за паўтара стагоддзя назад пасыпаліся над Беларуссю. Апошняя «кропля» ў 12 кілаграмаў была знойдзена каля Брагіна. Гэты метэарыт адносіцца да групы брагінскіх метэарытаў, якіх зараз вядома 10 штук, агульнай вагой 800 кілаграмаў. Усе яны належаць да класа жалезна-каменных.

Вядомы і іншыя метэарыты. Так, «Жмень» занесены ва ўсе каталогі свету. Ён упаў у жніўні 1858 года над вёскай Жмень Пінскага павета. «Забродздзе» таксама адносіцца да каменных метэарытаў. Яго знайшлі ў 1965-м, хаця ўпаў ён у верасні 1893 года каля вёскі Забродздзе Івянецкага раёна.

І. ШПАДАРУК.

НАШ АДРАС:

МІНСК-5, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80; 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 735